Ч. 66 (14.609). Львів, пятниця 26. березня 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіон. Праґа „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ТАК ВИГЛЯДАЄ НЕІНТЕРВЕНЦІЯ.

Як повідомляє Стефані, від 1. до 20. березня червона еспанська армія дістала таку підмогу: 1.300 міжнародніх добровольців, 120 скорострілів, 10 повзів, 225 тон муніції, 180 тон харчів, 350 вантажних самоходів та 99 літаків (50 французьких, 35 чеських, 10 совітських і 4 голяндські).

Авас подає, що один анґлійський доброволець з червоної армії, який вернувся до Льондону, оповів представникам преси, що в його куріні було 1.000 британських вояків. 12. лютого 300 з них убито і ранено.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗЛОЖИЛИ ДАТОК на УКРАЇНСЬКИХ БЕЗРОБІТНИХ У Т-ВІ „СИЛА", 3. МАЯ ч. 10?

Лише Комінтерн відповідає за еспанську війну.

ПРОВОКАЦІЙНИЙ ВИСТУП БОЛЬШЕВИЦЬКОГО АМБАСАДОРА І ГОСТРА РЕАКЦІЯ КОМІТЕТУ НЕІНТЕРВЕНЦІЇ.

Як повідомляє офіційний комунікат, на вчорашньому засіданні комітет неінтервенції заіменував адміністраторів поодиноких відтинків і точок сухопутної та морської контролі.

Міжнардній уряд неінтервенції визначить на найближчий час дату, коли плян контролі увійде в життя.

Покликуючися на ноту валенсійського уряду зі скаргою на Італію, що буцімто вислала до Еспанії 2 дивізії, **совітський амбасадор Майський домагався, щоби комітет негайно вислав на еспанський фронт спеціяльну комісію.**

Британський представник льорд Плімут заявив, що Майський поставив комітет у клопітливе положення, бо нікого не попередив і порушив справу, якої нема на денному порядку. Представник Італії відповів, що

агресивна заява совітського амбасадора дістане від уряду фашистівської Італії таку відповідь, на яку заслужила.

Німецький делеґат заявив, що кілька місць з промови Майського, які він зачув, це доказ незвичайної гіпокризії.

Представники Франції, Анґлії та Португалії заявили однозгідно, що большевицький внесок не може прийти на денний порядок комітету, доки не перейде через підкомітет; заміт мусить бути письменний і умотивований фактами.

Німецький представник заняв таке саме становище. Він висловив побажання,

щоби большевики не заміняли комітет неінтервенції в орган пропаганди.

Він боїться, що за кілька годин заява Майського **появиться у пресі як засіб комуністичної агітації.** Він зробив застереження щодо становища Берліна до большевицьких замітів проти Італії та ствердив, що **лише Комінтерн відповідає за еспанську громадянську війну.**

Комітет відіслав внесок амб. Майського до підкомітету та пригадав рішення комітету, що **всі дискусії комітету й підкомітету є довірочні.**

Бої військ валенсійського уряду з анархістами

Валенсійський уряд розвязав курені синдикалістів, але анархістична федерація не підчинилася тому, зосереджуючи згадані курені недалеко Валенсії; **після завзятого бою валенсійський уряд анулював свій декрет.**

НАСТУПИ ЧЕРВОНИХ ПІД МАДРИДОМ ЗАЛОМИЛИСЯ.

Як подає Авас, мадридський фронт учора дещо оживився. На відтинку **Робледа** червоні перейшли до наступу, але національні війська їх відбили; так само **в університетській дільниці,** де національні війська укріплюють свої становища. Національна артилерія розіґнала ворожі частини, що зосереджувалися над **Харамою.**

НА ІНШИХ ВІДТИНКАХ ТАКОЖ.

Національне командування повідомляє, що на всіх фронтах спокійно — йде лиш крісова й гарматня перестрілка. **На південному** відтинку відбито з великими втратами ворожі наступи під Кордовою. На цілому фронті непогода. Наступи червоних на **Тахуну і Ляс Розас** відбито з великими втратами.

ЛІТАКИ БОМБАРДУЮТЬ.

Як подає Авас з Валенсії, один національний бомбовий літак з двома мисливськими перелетів над пристанню Валенсією, скидаючи 12 бомб, що впали до моря. Червона артилерія буцімто ушкодила один з тих літаків. Червоні літаки скинули 200 бомб на відтинок Алькарасе Льос Едґаре Монторо (фронт Кордови).

Кейпо де Лляно заперечив валенсійський комунікат про повітряний бій коло Кордови, в якому буцімто зістрілено один національний літак.

ГОЛОД У КРАЇНІ БАСКІВ.

Баскійська автономна влада в Більбао заборонила подавати в ресторанах більше як одну потраву; три дні в тижні заборонено подавати каву.

Реакція на промову Ґрандія.

АНГЛІЯ.

Як подає Райтер, британські офіційні кола приняли передвчорашню заяву італійського представника в комітеті неінтервенції спокійно. Вони припускають, що **Італія змінить своє становище щодо евакуації добровольців.**

ФРАНЦІЯ.

Авас повідомляє, що французький міністр закорд. справ Дельбос перевів розмови з німецьким амбасадором гр. Вельчеком. Він ствердив, що

від хвилини, коли комітет неінтервенції ухвалив заборону висилати добровольців до Еспанії, Німеччина шанує ту заборону.

Він хотів, щоби німецький уряд вплинув на італійський, злагіднюючи його поставу у справі добровольців.

Париж і Льондон повинні спільно змагати до ліквідації еспанської громадянської війни, бо вона загрожує морським шляхам обох великодержав.

За розбудову середнього шкільництва.

Справа перебудови середнього шкільництва в Польщі добігає своєї кінцевої стадії. Закінчено перебудову чотиролітньої загально-освітньої гімназії нового типу й започатковано вже творення ріжнородних фахових гімназій, де крім предметів загального навчання вчать предметів з обсягу ремесла, промислу і торговлі, щоби приготовити молодь до означеного практичного звання. Переводжена реорганізація середнього шкільництва викликала живу дискусію „за" і „проти" не тільки на сторінках фахової виховної преси, але й у професійній і навіть у суто політичній пресі, в окремих публікаціях та на ріжних анкетах і зборах. Сьогодні ще передвчасно означити точно, у якій мірі вдадуться наміри реформаторів хочби тому, що все ще є щойно в стадії експериментів і саме життя викаже хосенність та доцільність тих чи інших започаткованих шкільних реформ, або евентуально і їхню шкідливість.

Основним завданням започаткованої реформи середньої школи є передовсім громадянське і державне виховання, чого не було у школах довоєнного часу. Давні школи, у яких виховалося старше покоління, мали головно на меті дати молоді якнайбільшу суму теоретичного знання, полишаючи на боці практичну сторінку й потреби життя. У пляні наук і виховання не підчеркувано теж з таким натиском громадянського і державного виховання, як це роблять сьогодні. На дуже далекому пляні були тоді теж і тіловиховні справи, до яких нині привязують чималу вагу, передовсім з рації оборони держави. Очевидно, і нова середня школа в Польщі не відкидає своєї навчальної місії, тільки веде її більше під кутом інтересів держави та життєвої практики.

Нова шкільна реформа відбилася здебільша відємно на нашому дотеперішньому стані посідання у середньошкільній ділянці, що нераз доказувано цифрово на сторінках „Діла" й іншої української преси у статтях знавців цього предмету, головно посла Вол. Кузьмовича і посла Дм. Великановича та інших і в промовах з парляментарної трибуни. Вже й не кажемо про відому польську шкільну політику супроти нас, насвітлену якслід в українській незалежній пресі та в парляментарних промовах наших послів і сенаторів.

У шкільній ділянці істнує в Польщі державний монополь, якщо мова про пляни науки і виховання та контролю шкільної адміністрації. Не грає тут засадничої ролі, чи школа державна чи приватна, бо це питання відноситься радше до справи удержання шкіл. Не істнує в Польщі повна свобода навчання й виховання та організації вселюдного і середнього шкільництва, бо відповідні закони і розпорядки подають означені обовязкові норми, яких мусить придержуватися той, хто удержує і веде школу.

Приписаних норм мусіло з природи річи придержуватись і наше приватне шкільництво, ще надміру слабо розбудоване з причини наших невеликих матеріяльних засобів. Отже не може воно заспокоїти всіх потреб навчання і виховання нашої шкільної молоді, що не має спромоги вчитися в рідній мові і від рідного учительства в державних школах, які у нас за малими виїмками польські. Розвязанням Пласту відобрали нам теж у цілости таку популярну нині у світі тіловиховну ділянку. Розбіжність між основними тенденціями теперішньої школи в Польщі і нашими національними потребами, деяка відрубність у культурі і психіці, що їх не брала під увагу чи не доцінювала урядова шкільна адміністрація, викликували нераз непорозуміння між шкільною управою і молоддю. Доводили вони бувало до прикрих наслідків і ставали пригожим ґрунтом для впливів між молоддю ріжних непокликаних, а то й шкідливих чинників. Без сумніву заважила тут у деякій мірі і переводжувана шкільна реформа, що не рахувалася з нашою національною відрубністю.

Порушене питання не є може так чисто устроєвої натури, як радше є випливом сучасної урядової політики супроти національних меншин взагалі, зокрема супроти нас. Корисніший зворот у цій політиці уздоровив би теж невідрадні відносини і на шкільному полі. Не змінила цього освітньо її ера так званої нормалізації, хоч — слід це признати — дала вона для нас і деякі позитивні осяги у шкільній ділянці. Одначе назагал панує і дальше невідрадний стан.

Як сказано на вступі, ми сьогодні свідками останньої фази середньошкільної реформи. З початком найблизчого шкільного року ввійдуть у життя ліцеї, як надбудова нової гімназії. Подрібних плянів шкіл ліцеального типу досі ще не оголошено і буде це зроблене у найближчому часі. Нині знаємо лише загально кістяк організації і наукових плянів цих шкіл. Про це саме говорив на днях у польському радіо міністер віроісповідань та освіти д-р Свентославський і цій його промові присвячуємо отсих кілька рядків.

По словам керманича освіти в Польщі будуть три основні типи ліцеїв: загально-освітній, педагогічний і фаховий. Час навчання в загально-освітніх ліцеях триватиме два роки з метою приготовити молодь до академічних шкіл. Такі ліцеї будуть з правила всюди, де досі істнували восьмиклясові гімназії давнього типу, що у найближчому шкільному році матимуть тільки найвищу (восьму) клясу, яку зліквідують з кінцем шкільного року 1937-38. Приватні школи мусять мати окремий дозвіл кураторії. У загально-освітніх ліцеях передбачено чотири відділи: гуманістичний, клясичний, математично-фізичний і природничий. При одному ліцею може бути і більше відділів, як теж є допускальна і комбінація відділів. У плянї передбачені теж і спільні лекції для учнів ріжних відділів таких предметів, що є для них спільні та перехід під деякими умовинами з одного відділу на інший.

Трилітні педагогічні ліцеї мають заступити дотеперішні учительські семинарії, зліквідовані з кінцем минулого шкільного року. Мають вони приготовити кандидатів на вчителів вселюдних шкіл. Число тих ліцеїв буде обмежене і його досі ще не устійнили. Як сказав мін. Свентославський у своїй згаданій промові, внаслідок збільшування числа учительських етатів вселюдних шкіл і вичерпання до трьох літ дотеперішнього кандидатського резервуару з учительських семинарій вигляди на посади для абсольвентів та абсольвенток педагогічних ліцеїв будуть значні, особливо для хлопців, для яких не передбачується безробіття. Передбачено теж і можливість для абсольвентів та абсольвенток педагогічних ліцеїв переходу до академічних шкіл.

Спеціяльну вагу при організації ліцеїв кладе уряд на фахові ліцеї. Наука у них по скінченні теперішньої одноцільної загально-освітньої чотирольтньої гімназії буде тривати три роки, за винятком ліцеїв домашнього господарства (для дівчат), що будуть дволітні. І тут передбачено можливість по скінченні тих ліцеїв переходу до академічних шкіл, у першу чергу технічних. Завданням тих ліцеїв буде приготовити до обняття безпосередньо по скінченні практичного звання, причому, як сказано, охочим учитися дальше не замкнено шляху і до академічних шкіл. Приблизне число державних фахових ліцеїв уже устійнене: к. 30 для ремесла і промислу, к. 20 для торговлі, банковости і кооперації і всього 5 для хліборобства. Тепер ідуть праці над їх розміщенням у поодиноких частинах держави. Про навчання в ліцеях усіх типів рішає мовний шкільний закон з 31. липня 1924. р.

Ми навели загальну схему організації і плянів навчання в ліцеальних школах, що є теж експериментом навіть на думку їх авторів, бо тільки саме життя і набутий досвід виявлять, що в них було доцільне і життєздатне, а що ні.

З фактом, який заіснував, слід і нам заздалегідь рахуватись і відповідно до нього приготовити дальшу розбудову нашого середнього шкільництва, не тільки приватного, але і того, що його удержує держава. При державному середньому шкільництві наш теперішній стан дуже мізерний — всього 6 гімназій у Галичині і також у майбутності число загально-освітніх ліцеїв та хліборобський ліцей у Черниці, жидачівського повіту. На величезних північних землях нема ніодної державної середньої школи з українською мовою навчання! Інших державних фахових шкіл з українською мовою навчання в Польщі взагалі нема. З нашого боку підчеркувано нераз цю аномалію і підношено домагання щодо відповідного збільшення державних загально-освітніх середніх шкіл з українською мовою навчання, як теж утворення фахових середніх шкіл з цією мовою. Після заповіди мін. Свентославського мають утворити небавом к. 55 фахових ліцеїв, отже слід, щоб принайменше кілька було з українською мовою навчання. Потреба для інтересів українського хліборобства хочби ще одного хліборобського ліцею, що його повинні утворити на Волині. У безпосередньому звязку з хліборобством треба би утворити український державний дівочий ліцей для домашнього господарства, як теж торговельний ліцей зі спеціяльною увагою до потреб сільсько-господарської кооперації. З тим лучиться потреба створити фахові ліцеї для переробки сільсько-господарських продуктів, скажімо — хемічний ліцей. Це наші вповні оправдані мінімальні домагання з нагоди переводжуваної середньо-шкільної реформи під адресою державної шкільної адміністрації.

Відомо, що і приватне українське середнє шкільництво мусить перевести у себе вказані урядом реформи, згідно зі загальним пляном у цій ділянці. Як корисно і доцільно це перевести, це справа у першу чергу наших рідношкільних кругів і педагогів у порозумінні з іншими нашими заінтересованими чинниками. Слід би подумати над створенням і фахових ліцеїв. Здаємо собі добре справу з того, що тут діло зовсім не легке з огляду на кошти удержання. Рахуючися з тим, покищо треба би створити дівочий ліцей домашнього господарства, передовсім для вишколу конечних інструкторок для „Сільського Господаря" і кооперації, а може і для „Союзу Українок", не кажучи вже про вартість такої науки для власного життя. Ще більшу вагу слід прикласти для створення педагогічних ліцеїв, де мають вишколюватися майбутні працівники і працівниці для ведення вселюдних шкіл та виховання молоді.

Словом, наші організації і товариства, що займаються школою і вихованням молоді, як теж і педагогічні круги, мусять негайно приступити до вироблення відповідних плянів і підшукання відповідних шляхів, щоб сучасна реформа середнього шкільництва принесла нам якнайбільше користи і якнайменше шкоди. Наше громадянство — як і наша преса — буде слідкувати за цією акцією і по своїм силам допомагати у її здійсненні. Сподіємося, що почин до згаданої акції дасть централя „Рідної Школи" з учительськими організаціями середніх і вселюдних шкіл.

Д-р Степан Баран.

В КРАЇНІ БЕЗ ІМЕНИ.

З ПОДОРОЖНИХ ВРАЖІНЬ НА ПІДКАРПАТСЬКУ РУСЬ.

Чи сталися які зміни на Закарпатті за останніх кілька років?...

Очевидно — так. Ніщо у світі не стоїть на місці. „Панта рей!" Отже не стоїть також Закарпаття.

Село переживає повільний, але глибокий національно-освідомлюючий фермент і безумовно є у прогресі. Зате місто, опановане чужинецьким елементом, лишається далеко позаді.

На вулицях міст чуєте доволі рідко українську мову, зате все більше голосна — чеська. Вона поволі, але помітно витискає мадярську, просотується навіть у змадяризований жидівський світ. У державних і краєвих установах чеська мова панує вже майже неподільно.

В Ужгороді мав я нагоду бути на судовій розправі в прекрасній, ультрамодерній салі нового будинку краєвого суду. Судили двох „гайників" (лісників), що застрілили селянина за крадіж дров. Справа на Закарпатті ноторична. І не її трагічне тло вдарило мене — це тема для новеліста, але сам хід розправи. Всі члени трибуналу говорили по чеськи, прокуратор до лави присяглих — по чеськи, один оборонець — також по чеськи. Законних прав української мови боронив тільки д-р Бращайко і підсудні.

Питаю здивовано знайомого українця на салі:

— Чому чеські судді не навчилися ще дотепер української мови? Чейже на основі статуту, першою краєвою мовою на Закарпатті є „руська" мова...

— А пощо?... — дістаю відповідь. — Пощо, коли всі русини вивчають тут навипередки чеську мову!

Відповідь така проста, що аж ніяково мені робиться за моє здивування.

— Дійсно, пощо?...

Перебуваючи на Закарпатті, все втрачаю чомусь почуття дійсности. Все ще забуваю, що я в країні, де туземці ще до нині не розуміють — що це таке: престіж рідної мови.

Бували нераз випадки, коли мої закарпатські знайомі зверталися в моїй присутности до представників чеської адміністрації, до жандармів, урядовців чи навіть возних. І ні разу не чув я, щоб вони заговорили до них по українськи. Говорили краще чи гірше — тільки по чеськи.

А коли я дивувався і пробував докоряти, розводили руками:

— Щож маємо робити, коли вони не розуміють? А справу поладнати треба...

Отже ладнають. Свою справу і справу національного престіжу. Оконечно нерозумно і дивно.

А потім обурюються, коли якийсь тупоголовий „культуртреґер" називає їх зневажливо: „баґон"!

„Баґон" — це стільки саме, що... „кабан".

— Уявіть собі, яке нахабство! — кажуть мені.

Уявляю собі. І... розумію.

СЕРЕД МОВНОГО ХАОСУ.

Проблема оборони прав рідної мови на Закарпатті є там, здається, проблемою взагалі практично неторканою. Цій обставині завдячуємо саме, що вже пощезали українські написи на залізницях, що все менше урядових вивісок у місцевій, руській мові.

Безперечно — боротьбу за права тої мови утруднюють ще й нечувані ніде у світі мовні експерименти. Є на Закарпатті хоче прекрасну українську мову народу тої землі, з її архаїчними мовними скарбами, які перетривали в тому народі тисячеліття мадярської неволі — обезобразити, виродити в якусь потворну лінґвістичну машкару.

Чули ви колинебудь славетні радіоавдиції у „карпаторусскій" мові з Кошиць?... Якщо ні, послухайте! Вигляне тоді до вас споневіряна, потоптана власними ногами своїх синів українська мова закарпатського люду, змішана з

болотом відразливого, неграмотного московського воляпіку.

Це „карпаторусскій язик". Творять його, нікого не питаючи, не оглядаючися на нарід, політичні аферисти, творять його для того народу. Що гірше: з незрозумілих причин уміють вони добути урядову санкцію чинників місцевої адміністрації і беруться у цій мові ще й навчати!

З уваги на те можете з черги дивуватися, коли чеський урядовець, запитаний вами, чому не вчиться мови цього народу, серед якого працює, не без глумливої усмішки відповідає:

— Вимагаєте від нас мови населення, але не кажете, якої саме?... Бо одні ваші земляки хотілиб бачити тут російщину, другі — українщину. А треті — хочуть чогось окремішнього, чогось, що не булоб ні українське, ні російське, — але тутешнє, карпаторуське. Ті люди тут самі не знають, як мають говорити, а ви хочете, щоб ми знали! А трьох мов — вибачте — нам учитись не хочеться.

Проковтую гірку пігулку і питаю:

— А що ви хотілиб тут бачити: Росію, чи Україну?

Махнув рукою:

— Нам на ділі байдуже. Не маємо ніяких аспірацій на національних виховників та арбітрів. Підкарпатські русини живуть нині у демократичній републиці, тож нехай самі про своє національне обличча рішають. Ми не стерпимо тільки одного: іреденти.

Прислухуюся тій старій пісонці з її оригінальною інтерпретацією і втрачаю зовсім охоту полемізувати. Бо пощо?...

Зате зайвий раз стверджую, що чехи є на тему Закарпаття (як зрештою на всі політичні теми) — першорядними діялектиками. Нема в них тої відкритої, безпосередньої агресивности імперіялістів, як напр. у поляків, або москалів, зате є дивна гнучкість підходу до всіх „rerum politicarum".

В чехів є багато залишків старої, знаменитої австрійської політичної школи. Знаменитої на часи девятнацятого століття. Але нині доходимо вже до половини двацятого.

Hic Rhodos, hic salta!

ЗАКАРПАТТЯ — ПОЛІТИЧНОЮ ПРЕРІЄЮ.

Але бувають також рідкі випадки, коли почуєте в Чехословаччині думки про Закарпаття конкретні та сміливі. Головно серед військових.

Один такий випадок трапився мені підчас моєї останньої подорожі по Чехословаччині, коли я мав нагоду говорити в товаристві з полковником чехословацької армії.

— Як думаєте, пане полковнику — запитав я в одному менті, — чи союз Чехословаччини зі Совітами має яку військову вартість?

Скривився:

— До цього союзу примусила нас політика деяких наших сусідів і ніхто з нас практично ним не захоплюється. На мій погляд його вартість на випадок війни має свої великі недостачі та не видержує ніякого порівнання з користями евентуального союзу з Польщею.

— Хіба вірите в можливість порозуміння Чехословаччини з Польщею?

— Безумовно вірю. Очевидно, якщо Польща хоче миру, а не воєнної, імперіялістичної авантури. В першому випадку союз її з нами є в інтересі польської державної рації.

— А Шлеськ?...

— Пане, хіба ви вірите в серіозність шлеських алярмів?... Скільки літ було тихо і нагло! Зрештою — навіть з перебільшеними вимогами польського населення на нашому Шлеську можна булоб дійти до компромісу, якщоб такий союз був актуальний. Знаємо, що в Польщі є кола, які ще нині хочуть порозуміння з нами.

— Пацифістична лівиця?

— Не тільки. В першу чергу франкофіли.

Згодом переходжу на іншу тему:

— А який ваш погляд, пане полковнику, на Закарпаття?

Усміхнувся.

— Закарпаття знаю, як свою кишеню. Десять літ перебув я на тій землі. Відстала, нещасна країна. На її обличчі видно ще нині глибокі сліди мадярського чобота.

— А як дивитеся на український національний рух на Закарпатті та на цілу ту мошню мовну ґаліматію?

Глянув мені отверто в очі:

— Сказати вам правду?

— Будь ласка!

Мій співрозмовець неначе пірнув сам у своїх думках і почав поволі:

— Закарпаття робить на мені все враження якоїсь несамовитої політичної прерії, якоїсь необмеженої „райтшулі". Кожний їздить на свому коні, але їде зле, бо не знає, як триматись і куди йому їхати. Занадто нагло прийшла воля до цих людей. Очманіли від тої наглости. І далі — за багато особистих інтересів повязали ті люди з політикою. Кожний із них хоче мати одночасно ініціятиву й екзекутиву в руках... і якнайбільше грошей з такого інтересу.

— Не думаю так, пане полковнику, це зрештою для нас не основне. Для нас найважливіша національна свідомість мас...

Скривився:

— Свідомість зріжничкована. З одної етнічної маси роблять ті закарпатські політики три нації. Побачите, як після такої операції виглядатиме Закарпаття за кількадесять літ. У вас, у Галичині, билися перед війною москвофіли з українцями. А тут будуть ще різатися. Не забувайте при цьому, що там у вас не мали ви такого русифікаторського чинника, яким є православія, а тут маєте його, і навіть у дуже сильній мірі.

— А хто винен цьому зріжничкуванню?

— На мій погляд винні все ті, що йому підлягають. Винна політична і моральна нескристалізованість тої маси.

— Отже який вихід — на вашу думку?

Знову усміхнувся:

— Не погніваєтеся?

— Прошу.

— Найкраще булоб і найпросітіше, колиб увесь той край счехізувати.

— — — — —

Каламутні весняні води в ріці Уж. Каламутні, як ціле політичне життя Закарпаття. Але є одна, незмінна сила, що все дужче стрясає цим життям, очищує його і дійсно кристалізує: Тою силою є розбуджений, здоровий і життєрадісний ґеній українського народу.

Роман Голіян.

Страйки.

У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Після довгих переговорів з представниками фірм і робітничих організацій губернатор стейту Мічіґен заявив, що робітники обіцяли евакувати варстати, що їх окупують. Пополудні почнуться переговори над збірним договором. Дирекція фірми Хризлер обіцяла не урухомлювати фабрики, доки не покінчаться переговори.

У ФРАНЦІЇ.

З огляду на страйк місто Руен і 10 сусідніх громад зовсім не має газу. Префект департаменту перевів розмови з представниками дирекції газівні та страйкарів, але це не довело до нічого.

Нині рано покінчився страйк кравецьких робітників у Ліль.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА", Ч. 13.

ФЕДЬ ВІРНИЙ.

Історія одного пляґіяту.

Вичитав я в „Ділі", якто один молодець приніс до „Діла" перекладену новельку, і як її йому видрукували, як оригінальну. А коли пляґіят викрився і його спитали, чому він це зробив, він відповів: — Я хотів знати, чи редактор розуміється на літературі.

Не кину каменем на цього молодця. Направду. Я навіть хотів би познайомитися з ним. Зі мною трапилася подібна історія, тільки в моїй історії кінець дуже помотаний. А історія автентична. Всі прізвища міг би я навести, але не хочу, бо „nomina sunt odiosa", як казав Горацій. Це було в тому часі, як я ходив і голодував по Львові, в тому гарному місті, якого ніхто не кидає, доки воно не дасться йому в знаки. (Згори зазначую, що останнє речення від „це було" до „в знаки" це пляґіят з „Голоду" Кнута Гамсуна. — А знову ж думка — подавати відразу джерело пляґіяту — це пляґіят, узятий від Марк Твейна. — А знову ж... — але це би нас завело за далеко). Отож — може воно й не був такий голод, але була бриндзя, поняття, що його в Норвеґії не знають. Така собі галицька бриндзя, до якої від біди можна звикнути, як льондонці до мряки. Я жив тоді з одним товаришем у малій кімнатці на Личакові.

Один день був винятково критичний. Ще вечором ми оба мали вичищені пастою зуби, а чистили ми їх рано по сніданню. Посидівши хвилину у контемплятивному настрою, ми оба раптом, якби порозумівшися, відсунули шафу і почали шукати. Тому два місяці там покотилася ніклева 10-грошівка. Правда, що ми за нею шукали вже дванацять разів, але десь вона там мусить бути.

Нема, певно миші її з'їли! І ось тоді товариш висказав думку, яка надала новий напрям мому життю.

— Знаєш, у таких критичних хвилинах люди бралися до пера... Часом навіть у нас можна щось заробити...

Тут мушу вставити таку маленьку інтерлюдію. Мій товариш був трохи романтик — щось там собі писав на брульйоні, учився французького, складав всякі пляни, але згодом виявився зовсім тверезим позитивістом, бо записався на ветеринарію і тепер у маленькому волинському містечку лікує корови й будує собі каменичку.

Отож, почувши про „перо", я кажу:

— Ти щось там пишеш, давай я завтра понесу.

— Я думаю про тебе. Ти хвалився, що колись ти писав добре задачі...

— Ну, то що?

— Нішо? Від задачі до літератури тільки один крок. Напиши якесь оповідання, ану-ж щось заробиш...

І ось, шановні читачі, ця хвилинка стала зворотною точкою в моїм житті. Бо я подумав над його словами і зразу якось хопився тої думки. „Оповідання"...Оповідання пречінь можна написати!.. Якби він був сказав „напиши драму" — то нічого би з цього не вийшло. Я був би тепер може директором П.С.К. і мене билиб палицями по голові. Я вхопився того слова „оповідання". Така, бачите, психольоґія. Я вигукнув:

— А знаєш, що я напишу! Біґме!

І зараз, вірте мені, або ні, я сів за стіл. Писав до півночі і написав оповідання, драматичне оповідання про те, як один старий батько, стративши двох синів на війні, кинувся під поїзд зі словами: „Господи, прийми мою душу!" Дуже гарна річ з війни.

Писав я більше-менше до півночі, потім збудив товариша й прочитав йому свій твір. Він заявив мені щиро, що таких річей він іще не читав в українській літературі.

На другий день я заніс оповідання до одної львівської редакції. Редактор заявив мені на вступі, що властиво вони оповідань не друкують, хіба деколи в „підвалах", але як щось добре, то дуже радо.

— Добре, — кажу я з глибоким переконанням.

— Ну, то прийдіть за тиждень.

Прийшов я за тиждень. Редактор приняв мене з квасною міною.

— Не піде. За слабе. Але ви напишіть іще щось. Може видрукуємо.

Взагалі такий собі, знаєте, редакторський стиль. Я тепер сам уживаю його до інших.

І знаєте — така є сила суґестії редактор-

Львівський воєвода таки уступає

Виявляється, що львівський воєвода Беліна-Пражмовський напевно уступає зі свого становища, зараз після латинських великодних свят. Його наслідником буде, як ми вже писали, тернопільський воєвода д-р А. Білик.

—o—

Ревізії й арештування в Равщині.

ц. р. ревізії в українських домах та арештував багато осіб. Зпоміж арештованих перевезено в дні 24. II. ц. р. до вязниці у Львові: Василя, Андрія й Олексу Зелених, їх тіточного брата Василя Гоція, Дмитра Марка, Гринька Кидрика і Стефана Следзя, а на днях ще кілька осіб. Причина арештувань невідома.

—o—

Допильнуймо реформи ґрунтового податку!

Доходять до нас тривожні вісти. В багатьох уже селах перевели клясифікацію ґрунтів для реформи ґрунтового податку. Повітові клясифікаційні комісії видали рішення, оголосили їх по селах, виложили до перегляду клясифікаційні пляни на те, щоб заціκавлені господарі докладно пізнали висліди клясифікацій і на випадок незадоволення вносили відклики до воєвідської клясифікаційної комісії.

В багатьох наших селах перевели досі вже клясифікацію ґрунтів, а тимчасом майже ніхто не робить відкликів. Виходить, що там перевели клясифікацію ідеально добре на повне вдоволення селян. Тимчасом або господарі не розуміють значіння цієї клясифікації і зовсім нею не цікавляться, або бояться коштів комісій на випадок внесення відкликів і тому мовчать. Можливо теж, що селяни не знають навіщо переводять клясифікацію.

Одначе важко повірити, щоб так ідеально клясифікацію переводили, щоб усі наші селяни були вдоволені. Скоріше селяни не знають значіння клясифікації, або взагалі не знають, чому її переводять. А тимчасом надходить весна і з нею пічнуть з подвійною скорістю, як було дотепер, переводити клясифікацію.

Хоч ми порушували цю справу кількакратно в минулому році, вертаємось до неї ще раз.

Отже скарбові уряди переводять клясифікацію для реформи ґрунтового податку. Кому склясифікують за високо землю, цей буде платити десятками літ вищий податок. Для прикладу наведу дотеперішній вимір ґрунтового податку. Від 1 га орної землі платять наші селяни такий ґрунтовий податок: у клясі I-ій — 20.04 зол., кл. II. — 15,32 зол., кл. III. — 10,58 зол., кл. IV. — 6,57 зол. і т. д. Як бачимо, то податок від поля III-ої кляси майже на половину нижчий від кляси I-ої. А від висоти ґрунтового податку залежать різні додатки, данини, шарварки і т. п.

З практики знаємо, що на наших землях рідко де є земля I-ої або II-гої кляси і то на глибоких чорноземах подільських, ярославсько-решівських чи інших лесах. Зрештою це потверджує видана міністерством скарбу інструкція з 27. IX. 1935 р. Багато дотеперішніх I-ших кляс повинно перейти до нижчих і тимсамим повинен обнизитися податок. А спитайте тих, що їх ґрунти вже переклясифікували. Звичайно ніхто нічого не знає. Щойно як буде за пізно, тоді будуть ходити по різних наших установах, найбільше до „Сільського Господаря“ та просити: „ратуйте, бо ми не знали“. Такий досвід маємо вже зперед пару літ, коли то закладали водні спілки або роздавали расові буґаї, а тепер ліцитують селян. Тоді селяни не знали наших установ, як за пізно, приходять до них за ратунком.

Щоб цього не було з податками, радимо ще раз заціκавитись і допильнувати особисто і самої клясифікації й опісля рішень та плянів. З тією метою слід поробити собі відписи кляс з плянів, щоб мати під рукою і щоб перевірити в полю, чи клясифікація згідна з клясою ґрунту. Коли є найменший сумнів, що склясифіковано зависоко, слід вносити відклик за посередництвом повітової клясифікаційної комісії до воєвідської клясифікаційної комісії. Всякі письма, відклики і т. п. вільні від стемплів та інших оплат, селяни не поносять коштів комісій. Справою клясифікації ґрунтів повинні більше як досі заціκавитись у першу чергу філії „Сільського Господаря“ і повітові агрономи й освідомити селян у своїх районах.

Дуже велику прислугу віддасть у цій ґалузі видана „Сільським Господарем“ книжка „Клясифікація ґрунтів“.

Ще раз звертаємо увагу всім заціκавленим, що реформа ґрунтового податку — це справа на десятки літ для цілого хліборобського світу. Тому вважаємо, що вся наша преса, що йде на село, повинна на це звернути увагу.

І. Л.

•

ГОСПОДАРСЬКА НАРАДА В ДОБРОМИЛІ У СПРАВІ РЕФОРМИ ҐРУНТОВОГО ПОДАТКУ.

Дня 22. ц. м. відбулася заходом філії т-ва „Сільський Господар“ у Добромилі господарська нарада, при участи понад 150 господарів з добромильського повіту. Нараду відкрив голова філії інж. Галевич. Реферат про весняні роботи виголосив Петро Длюбинський з Трушевич. Опісля делеґат централі інж. І. Лапчук зреферував клясифікацію ґрунтів у звязку з реформою ґрунтового податку. Над рефератами розвинулася широка дискусія, в якій забирали голос багато учасників. Промовці порушували теж справи загосподарювання громадських пасовиськ і лісів, купна ґрунтів з парцеляції та інші болячки. Вирішено уладити по всіх селах наради у справі докладного вияснення значіння клясифікації ґрунтів до ґрунтового податку, щоб повчити наших селян як вони мають поводитись підчас переведення клясифікації ґрунтів.

Інж. Іван Лапчук.

За що вже не карають?

Повітове старосто в Жовкві покарало о. В. Лаврецького, пароха у Крехові, гривною 50 зол. зі заміною 1 дня арешту за саму адресу в українській мові. Ось текст цієї постанови:

Starostwo powiatowe Żółkiewskie. L. K. 2/75/37. Żółkiew, dnia 19. marca 1937. Do Wielebnego ks. Proboszcza Wasyla Ławreckiego w Krechowie. Pismem z dnia 16. marca 1937 r. L. Ko. 156/37 doniósł tut. Starostwu Sąd grodzki w Żółkwi, że tamt. Urząd parafialny nadesłał dnia 14. III. 1937 r. pismo urzędowe **w kopercie zaadresowanej w języku niepaństwowym (ruskim).** Powołując się na swoje okólniki w sprawie korespondencji urzędów stanu cywilnego z władzami państwowymi w języku niepaństwowym, a to z dnia 31. VIII. 1934 r. L. A. W. 1/65/34, następnie z dnia 30. XI. 1936 r. S. K. 1/29/36, oraz na zagrożenie użycia środków przymusowych w razie uchylania się Wiel. Ks. Proboszczów od obowiązku korespondowania z władzami i urzędami publicznymi w zakresie spraw stanu cywilnego w języku niepaństwowym z dnia 18. III. 1936 r. S. K. 1/11/36, na podstawie art. 45—48 Rozp. Prezydenta Rzplitej z dnia 22. III. 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. № 36. poz. 342) — nakładam na Wiel. Ks. Proboszcza karę pieniężną, celem przymuszenia w kwocie 50 zł. — z zamianą w razie nieściągalności na 1 dzień aresztu.

Od decyzji niniejszej służy Wielebnemu Ks. Proboszczowi prawo wniesienia odwołania do Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie, w terminie 14-dniowym, licząc od dnia następnego po dniu jej doręczenia.

Odwołanie nie wstrzymuje wykonania decyzji, wobec czego wzywam Wielebnego Ks. Proboszcza do złożenia nałożonej kary pieniężnej w Kasie Skarbowej w Żółkwi do dni 14-tu, a to pod rygorem egzekucji.

Jan Emeryk, starosta powiatowy.

І такі речі діються в часі т. зв. „нормалізації“. Чи це не глум? Адже адреса на коперті в українській мові призначена не для адресата, але для листаря, щоб доручив посилку до рук адресата. А тимчасом закон дозволяє адресувати українцям по українськи з тим лише додатком, щоб назву місцевости подати в урядовім тексті.

Можеб так компетентна влада вияснила і повчила підлеглі собі органи, щоб подібними рішеннями не загнювали далі напружених польсько-українських взаємин. Не сумніваємося теж, що покараний о. В. Лаврецький внесе відклик до воєвідського уряду у Львові.

ських слів, що мені самому видалося воно слабе. А той кінець... „Господи, прийми мою душу...“ — Я почервонів легко й кажу:

— Я принесу щось іншого.

І приніс. Я взяв собі це (як у Львові кажуть) за „пункт амбіції“. Тиждень писав я і приніс. Зовсім інше — з часів революції. Дуже добра річ.

Знову та сама історія. „Прийдіть за тиждень“, а по тижневі: „Не піде, напишіть щось інше“.

Врешті я попав у пригноблення. Виходить таке, що письменницького таланту в мене нема. Непорозуміння і то духове. Я ще написав одно оповідання й приніс. Ніяково мені було, я навіть сказав це редакторові, що хочу, мовляв, за всяку ціну фігурувати хоч раз у вашому, кажу, цінному часописі. Приходжу за тиждень — „Пішло, — каже редактор, — пішло... просто до коша“.

Прийшов я до хати, взяв у руки перо і розламав його на три куски. Потім кажу по латині:

— Causa finita.

Мій товариш, що ввесь час брав живу участь у моїх духових змаганнях з літературою каже:

— Мене застановляє одна засаднича справа: чи той твій редактор розуміється на літературі?

Це була глибока замітка.

— Це справді питання дуже цікаве... — кажу по хвилині. — Але якжеж це випробувати?

— Я маю думку — знамениту думку. Я перекладу якусь мало відому новелю Ґі де Мопасана, якому чейже не можна відмовити таланту — і ти занесеш її як свою. Це останній раз. Побачимо, як воно буде.

Думка була з кожного погляду ґеніяльна. Він таки зараз забрався до роботи.

До вечора новелька була готова. Пізно в ночі товариш переписав її і на другий день я ще раз застукав до редакції.

— Знову ви! ех, Боже...

Я виправдувався як міг. „Це вже останній раз... Нехай пан редактор буде такий вибачливий“...

— Ну, добре, прийдіть за тиждень.

Прийшов я за тиждень, який перевів у найліпшому гуморі. Редактор подав мені скрипт.

— Заберіть це. Ще мова сяк-так, але зміст — одна банальність. Раджу вам від щирого серця киньте писанину — і не забирайте мені часу.

Панове! Душа у мене зразу виповнила ціле моє нутро, як бальон. — Дякую, пане редактор, ви мене потішили... Моє поважання! — і я вибіг повний радости і надії. Я ще глипнув раз позад себе і побачив, як редактор здивований глядів за мною. Я розсміявся йому просто в лице — і покотився по сходах вниз. Ну, тепер я буду писати, панове! Значить, письменник я таки є! Гурра!

— — — — — —

Я забрався з новим запалом до праці і нарешті таки вибрив: почав писати до ґазети.

Мушу додати тільки одно пояснення. Після двох місяців, коли я вже „був видрукований“ — мій товариш признався мені, що він тоді замість Ґі де Мопасана — підсунув мені свою власну новелю.

ЖІНОЧА СТОРІНКА.

Радість життя.

В часах зневіри, коли що друга людина ходить із скривленим обличчям та затроює окруження своїми вічними клопотами, ми, жінки повинні поширювати гасло „життєвої радости", оптимізму. Бо радість життя — це найкращий косметик на красу тіла, це найкраща протиотрута проти всіх недуг.

Погідний погляд веселих очей, певні себе рухи тіла, безжурність, духовий спокій — ось тайна туземного щастя й довговічности.

Та є одно „але": Коли ми хочемо інших учити, як мають жити, то мусимо в першій мірі самі стати оптимістками, якщо ми досі ними не є.

Оптимісткою може стати кожна з нас, як тільки цього сильно захоче. Радість життя — це не льос, виграний щасливо на льотерії, як це комусь може видаватись, але вислід праці над нашим внутрішнім життям.

Гаслом теперішнього людства є не праця над собою, але догоджувати собі у всьому. Аджеж живе в людині поруч бажання догоджування змислового ще й потреба геройства.

Людина духова живе, треба її тільки пробудити.

„Не проганяй з душі твоєї героя!" — каже Нїцше.

Кожне зусилля волі, навіть у найдрібнішій справі, оживляє цілу людину та спонукує її до щораз більших зусиль. Щоб тішитися життям, не треба до цього багатства, розкошів. У сірому, щоденному житті бачити ясні,сонячні сторінки, свої обовязки виконувати радісно і розбуджувати в собі свідомість про наші обовязки — це кільце у довжезному ланцюзі праці для народу, — а для видержливости ланцюга — кільцям ржавіти не вільно.

Скільки то важних справ занедбуємо тому, що нам „не хочеться"! Скільки гризот та нещасть виходить з цього для інших!...

Щож робити, щоб стати оптимісткою?

До всього треба вправи.

Вправляйте щоденно й на кожному кроці, почавши від того, щоб щодня рано вставати.

Вставайте рано в означеній годині, хоча тепла постеля манить вас до сну! Вставайте скоро, не гаючись, не позіхаючи і т. д.

Виконуйте свою роботу весело, із співом на устах! Якщо вас нападе втома, зберіть всю силу волі, щоб не піддатися їй!

У поведінці з людьми будьте привітливі, лагідні! Хто у першій прикрости чи невзгодині поконає себе, тому піде далі, як „по маслі".

Щоденне життя жінки вимагає від неї щохвилини чогось такого, що супротивляється її вигоді. Тому їй лекше виробити себе внутрішньо.

Після цілковитого опанування свого внутрішнього „я" приходить глибока рівновага духа, яка викликує на устах людини усмішку перемоги.

Чи можна уявити собі щось кращого, як погоду весняного ранку, або розкішну теплоту літнього полудня, коли на небі сяє осліпливо-ясне сонце серед прозорого блакиту?

Чи не може людина-володар світу, що зуміє громами кермувати, запанувати над своїм внутрішнім життям та проти всіх труднощів і перешкод не упадати, а з усмішкою на устах іти крізь життя?

Сила оптимізму величезна, вона наче чарівниця, що усуває всі сумніви, каже забувати горе й дає силу до нових зусиль.

Як інакше виглядав би нарід, якби його жінки були оптимістки!

Не чути булоб вічних нарікань на нашу недолю, не відбивались би об газетні шпальти безпомічні квиління за посади — начеб то вони були нашим єдиним спасенням.

Замісць підбадьорювати наших дітей, чоловіків, наше оточення, до оптимізму, ми нарікаємо, чекаючи якогось змилування.

В наших руках, у нашій силі лежить доля народу. Змінім його життєвою радістю!

Яр. Мандюкова.

Треба вміти відійти.

Для великої артистки, кінової зірки, прославленої львиці сальонів чи просто навіть гарної жінки дуже тяжко є своєчасно відріктись від того першого місця в товаристві, яке вона займала.

Тій, яку її оточення пестило і засипало хвалоспівами,не легко всього того зректися.Тяжко відмовитись від слави, успіху — від того всього, що здавалось їй життєвим щастям.

Прикро мусить бути артистці, яка звикла до щовечірнього тріюмфу,помітити, як одного вечора її молодшій товаришці припало більше оплесків, але не менш прикро є мабуть і гарній жінці,що звикла бути осередком товариства,доглянути одного дня, що хтось інший на балю зосереджує на собі погляди і увагу.

І хоч сучасна косметика, спорти, масажі та інші заходи допомагають жінкам затримати довше „форму", то всеж настане день, коли зуб часу залишить таки свої сліди і краса без огляду на всі зусилля і штучні заходи почне таки вянути. Зморшки на обличчі, сивий волос, що його частіше і частіше треба висмикувати, тілесне ослаблення та інші познаки примушують власничку частіше і частіше подумати про те, що час на місці не стоїть.

Але старіється не тільки тіло, а навіть старіється і розум. Не тим, що людина перестає менше чи гірше думати, а навпаки тим, що зявляються у неї інші, поважніші справи, що вона не хоче висилювати думки на пусті, хоч може й дотепні часом балачки, на веселі, безжурні жарти.

І ось саме тоді треба вміти відійти і треба мати на це відвагу. Не значить це, що треба зректись всіх радощів життя, що треба усунутись з товариства, замкнутись в чотирьох стінах і жити спогадами минулої слави та оплакувати те, що відійшло. Ні, треба тільки вміти гідно і з гордістю перейти на інше становище і заняти серед рівних собі повне пошани місце.

Ось недавно писали часописи про славну колись артистку, що своєю красою засліплювала ввесь світ, як вона воліла саме на вершку своєї слави лишити сцену і відійти у затишок приватного життя. Чи значить це, що вона вже після цього не мала радісних і приємних хвилин? Мала і напевно неодно в житті її тішить і тішитиме. І певно ще є й більше таких жінок, що знаходять багато вдоволення поза тим, що тішило їх у молодих роках, коли вони були осередком свого оточення чи то завдяки своїй фізичній красі, чи то завдяки свому блискучому розумові чи талантові. Але напевно цього не можна сказати про тих, що всіма силами боролись за те своє першенство і може зазнали неодно упокорення і приниження та помічали, що є вони нераз смішні та викликують жаль і співчуття.

Відійти своєчасно, заняти відповідне собі становище є таким самим великим талантом, як і хист чарувати своєю красою, розумом та здібностями широку публику чи ближче своє оточення, тільки на жаль цей талант може рідше подибуємо, ніж усі інші.

—o—

Балачки про моду.

СИНЯ ПЕРЕМОГЛА.

В одній з наших балачок про моду згадували ми, що синіх кольорів цеї весни буде мало. Але синя перемогла! Останні вістки з Парижа радісні для бльондинок (бож то їх колір!). Гранат, а найбільше маринарська синява будуть дуже модні. Цього й треба було сподіватись, бо зявилось чимало моряцьких беретов, які носить різно — і від чола і до чола і трохи на вухо, як кому личить, а до них очевидно найбільш пасують гранатові та темніші сині комплєти.

Дуже модні всякі костюми, чи то строгі „таєр" чи фантазійніші трошки, але з коротшими жакетиками. До них різного роду і в різних кольорах блюзочки, одначе переважно камізелькові з невисоким стоячим комірчиком і кравáткою-метеликом в тім самім колірі і з того самого матеріялу, що і блюзка.

Ще одна вістка для бльондинок. Поширювались чутки, що бльондинки не будуть більше в моді. Отже ні! Бльонд волосся і надалі модне, лише має трохи більш золотавий, а то й зовсім рудий „тіцянівський" відтінок.

Радуйтесь бльондинки і своїм волоссям і синявою, яка до нього найбільше підходить. Рита.

КОРОНАЦІЙНА СУКНЯ АНГЛІЙСЬКОЇ КОРОЛЕВИ

В Англії йдуть горячкові приготування до недалекої вже коронації. Всі попередні приготування зі зреченням Едварда VIII. мусять бути в корінні змінені, бо тепер приходить вже під увагу і коронація королевої. В парляменті часто тепер з більшим запалом радять над різними коронаційними справами, ніж над подіями міжнародньої політики. Коронаційна туалета королевої є одним з важних чинників у коронаційній параді. Виглядатиме вона так: сукня буде біла з тяжкого шовку і з треном довгим на шість метрів. Вишита буде вона сріблом та золотом. На плечі прийде мантія з пурпурового оксамиту виткана золотом і дорогоцінними камінням, а поверх неї буде пелерина з горностаїв.

Зазнають зміни і туалети двірських дам. Попередньо мали це бути вечорові туалети, у яких звичайно зявляються дами на двірські прийняття. Тепер мусять вони всі мати кармінново-червоні оксамітні туалети, що мають бути рямцем для туалети королевої при коронаційній церемонії та поході до катедри. Попередньо у зачісках двірських дам мали бути лише діямантові та інші дорогоцінні діядеми, а тепер мають вони збрати відповідні до свого шляхотського титулу корони. Льондон вже не може дочекатися цього свята, яке своєю величавістю має затемнити всі попередні.

—o—

Практичні поради.

НАЧИННЯ.

Послухайте коли розмову господинь, які обставинами нинішніх часів змушені нераз виконувати більшість домашніх робіт самі. Найважче зідхання вирветься у кожної при згадці про миття начиння: „Все радо роблю, кожна праця не така вже прикра, одначе те начиння..." і личко господині набирає гострого, ворожого виразу до тої купи брудного начиння, яке встає в її живій уяві.

Та всьому є поміч, і коли й цю роботу виконуватиметься з якоюсь систематичністю і „фаховістю" то і вона не буде вже така надто прикра. А беремось до того так: в першу чергу треба витерти все масне начиння папером і позбирати всі рештки. Папір спалити під кухнею. До теплої води дати добру пучку соди, або кусник мила, яке додасть начинню ще й гарного полиску. Митку мусимо час від часу добре виварити, щоб була не тільки чиста, а щоб і не смерділа пригорілою масною. До миття ринок та баняків маємо дротяну митку, а до миття різних слоїків, збанків тощо маємо щіточку на довгому держаку, якою дістанемо аж до дна. Маємо також щіточку до миття загорілого дна баняків тощо.

Швайцарія, Англія і Америка не признають витирання начиння. Там його висушують теплим повітрям, або коло водотягу мають прикріплені похилі тацї з переділками, на яких спочатку начиння стікає, а потім досушують його на решітці над кухнею. У нас, на жаль, того ще не подибуємо, хоч кожна господинька мусілаб подбати про такий спосіб сушення начиння, бо він є і здоровіший і чистіший і праці багато защаджує. Але, якщо ми вже витираємо по переполоканню в літній воді начиння стирками, то мусимо дбати, щоб стирки були з такого матеріялу, який добре воду зтягає, щоб їх було кілька під рукою, бо витирати намоклою стиркою нема сенсу і начиння після того буде матове і пасмужасте. Стирки мусимо часто змінити і прати та виварювати.

Мити начиння треба скоро, не задумуватись над ним, не відтягатись, а тому добре вже на початку поділити собі начиння відповідно до гатунку, величини і ступня забруднення — отже масне до масного з солодкого знову окремо, скло відділити від порцеляни і т. д. Добре до миття начиння мати гумовий фартушок. Чула я вже, щодо нього різні застереження, та при миттю начиння він таки практичний.

При миттю начиння найбільше жаль нам наших рук, що з того дуже терплять а тому приготуймо собі на них самі ліки, рецепту яких ось тут подаємо: Найпростіше є взяти гліцерину, камфоровий спірт і сік з цитрини, все добре вимішати й умивши руки в теплій воді тою мішаниною намастити та добре втерти в шкіру. Потім ще раз умити в теплій воді і витерти. З вогкими руками ніколи не ходити дворі навіть по кімнаті.

—o—

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Палення трупів у давнину і сьогодні.

Семітські народи, як жиди, вавилонці, асирійці, египтяни, араби і т. п. — хоронили своїх померлих у землі. Египетські мумії заховались сотні й тисячі літ.

Перші християни переняли від тих народів звичай хоронення трупів, а за ними пізніше всі народи, що приняли християнство. Давніше славяни і германи палили трупів, а порох переховували в спеціяльних урнах. Подібно було і в Індіях, Японії, Греції і Римі. Теж у старинному Мексику палили небіжчиків, а гребали тільки потопельників, забитих громом, прокажених і сифілітиків. У Греції найбільших злочинців, зрадників карали в цей спосіб, що відмовляли їм права до посмертного спалення на кострі. Вірили, що тоді душа злочинця не матиме на тому світі спокою. Татари завивали небіжчиків у шмати з дьогтем і підпалювали їх. Скандинавські вікінги підпалювали човни з небіжчиками й пускали їх на море. В Індіях ще сьогодні деякі секти привязують своїх небіжчиків до дощок, підпалюють і пускають на хвилі Ганґесу. В міру, як поширювалося християнство, звичай палити трупи підупадав.

Ця ідея віджила в пол. XVIII. століття. Великим її пропагатором був пруський король Фридрих Великий. Його тета, княгиня Софія, зажадала в завіщанні, щоб її по смерти спалили. Вісімдесять літ пізніше відбувся подібний похорон у Парижі славної акторки Жан. Подібне бажання Наполеона I. не сповнилось. Поет Байрон казав спалити тлінні останки свого приятеля англійського поета Персі Шеллі. Урну з його порохом замурував у стіп піраміди Цестія.

У другій половині XIX. ст. маємо важливі відкриття Пастера (бацилі тифу, холери і т. д.), професора Сельмія з Больонії (птомаїни — незвичайно сильні отрути, що находяться у людських трупах), досліди проф. Шотеліюса з Фрибурга, що бактерії туберкульози потраплять цілими роками пробувати в землі й затримують свою силу. Лікарі занялися тоді тією справою і 22. січня 1876 р. повстала перша в Европі крематорія в Мілані. Уфундував її якийсь Карло Келлер з Цюріху, де його першого спалили. Кілька місяців пізніше Міжнародній Лікарський Конгрес у Дрездені ухвалив засади, що обовязують дотепер у всіх крематоріях. Сьогодні крематорії мають: Фінляндія, Росія, Латвія, Данціґ по 1-ій, Австрія, Голяндія, Португалія і Данія по 2, Швеція і Норвеґія по 3, Чехословаччина — 7, Франція і Швайцарія по 16, Англія — 18, Італія — 32, Німеччина — 83. В позаевропейських краях крематорії істнують в Австралії, Арґентині, Бразилії, Індіях, Японії, Канаді, Мексику і З.Д.А. (93).

У крематоріях палять трупи при помочі струму розігрітого повітря. Цей модерний спосіб винайшов інж. Сіменс з Дрездена, якому по довгих спробах вдалось збудувати в 1873 р. піч-регенератор.

Крематорія виглядає в середині як каплиця. Є там вівтар, часом і органи. По відправі — на бажання — молитов (католицьке духовенство виступає проти палення тіла і бойкотує його) трумна автоматично спадає до печі. Спеціяльні отвори випускають гази, що витворюються при спалюванні тіла, та допроваджують свіже повітря.

Палення триває годину. Найвідповідніша температура від 800 до 110° Ц. По спаленні дорослого чоловіка лишається ок. трьох літрів попелу, ваги до 2 кг. Попіл зсипають до урни, яку потім уставляють у т. зв. „колюмбарії" або закопують на цвинтарі.

Випадки палення трупів у Польщі дуже рідкі.

Людина, яку годі звязати.

Було це ще в 1900 р.

На мості над рікою Гудсон у Новім Йорку вібралася величезна товпа цікавих, яка хотіла б оглянути цікаве видовище. Якийсь невідомий штукар з Европи заповів, що скочить звязаний до ріки і в воді звільниться із путів.

Оригінальним видовищем заціказилася поліція. Коли „скакун" зявився на мості, поліція заложила йому негайно кайданки.

В цю саму хвилину скочив скакун зручно через поруччя і шубовснув у воду. Із уст присутніх вихопився оклик перестраху. Та якже всі здивувались, коли „самовбивник" виринув по кількох хвилинах і свобідними руками доплив до берега.

Тим штукарем був славний Гудіні, який здобув собі згодом величезне признання і славу „людини, що її не можна звязати"!

Коли одного разу шеф поліції у Вашинґтоні висловився легкодушно про талан Гудінія, він заявив прилюдно шефові,що позволить себе поліцаям звязати і замкнути у вязничній келії та що по кільканадцяти хвилинах вийде з вязниці без путів. Експеримент перевели у присутності окремої комісії. Гудінія закули в кайдани, звязали мотузками і замкнули до келії, у якій переживають свої останні хвилини засуджені на смерть. По 24 хвилинах Гудіні звільнив себе з кайдан і шнурів та вийшов із келії.

Гудіні пописувався залюбки перед лікарями і вченими. Перед лікарською комісією проковтнув він 100 голок і довгий клубок ниток. По хвилині вийняв він із уст голки, а на них посилювані нитки.

Штукар Гудіні — незвичайно популярний за океаном — уродився в Будапешті. Називався Ерік Вайс і був із професії шлюсарем. Вже як термінатор умів відчиняти найбільше скомпліковані замки. Молодим хлопцем хотів пережити різні пригоди й покинув свою професію і вступив до мандрівної, циркової трупи. Там почав він пописуватись різними магічними трікамн і зокрема спеціялізувався у звільнюванні з мотузів. Виступ у Ню Йорку приніс йому величезний розголос та став початком його блискучої карієри.

Леґенда про „Ког-і-нор".

Леґенда голосить, що відомий брилянт Ког-і-нор знищив 7 держав та позбавив життя їх володарів.

Історія того діяманту така романтична, що один англійський письменник зробив із неї сценарій. Королева Мері дала йому вияснення про шестий щодо величини брилянт на світі. Першим відомим в історії властником Ког-і-нору був цар Дельгі Алядин. У часі заняття Індостану став цінношами новоутвореної держави монголів. По смерти останнього нащадка Бабура — діямант попав у руки Надір-шаха та не приніс йому щастя. Якийсь афганський князь, захоплений чаром самоцвіту, казав ...стяти голову Надір-шахові. Слід по діямантові загинув...

По кількох століттях один із володарів Набулю дістав свободу за ціну Ког-і-нора.По довгій мандрівці камінь попав до раджі Лягову-Руїдсітдінга. По його смерти самоцвіт купило товариство діямантових копалень для королевої Вікторії. Діямант ошліфували (страив він при тому 106 каратів) і попав до королевої Вікторії як брошка. Потім самоцвіт прикрашував корону дружини Едварда VII. — Олександри. Сьогодні є він у короні королевої-матері Марії.

Як голосить леґенда про Ког-і-нор, його можуть носити тільки жінки. Мужчинам приносить він нещастя. Ще в Індіях сказав один йоґ про нього, що коли самоцвіт дістанеться в руки мужчини, Індії відпадуть від Англії.

Королева Вікторія зазначила в завіщанні, щоби самоцвіт переходив з одної королевої на другу.

КІЛЬКО ЗАРОБЛЯЄ ДЖЕЗБЕНДОВА ОРХЕСТРА?

Добра джезбендова орхестра — це копальня золота для диригента й музикантів. Великі закордонні готелі, зокрема англійські, платять величезні гроші, щоб запевнити собі виступи популярних джезбендових орхестр. У Льондоні найбільшу популярність здобули собі орхестри Амброса і Мерія Вінтера. Імпресаріо джезу Амброса заявив, що його орхестра у перших місяцях 1936 р. заробила 50.000 фунтів.

Орхестра Вінтера складається із 45 музикантів, які заробляють пересічно 300—400 зол. тижнево. Найкраще платять саксофоністові, який дістає 70 фунтів, значить 1.800 зол. тижнево.

ВИГРАЛА НА ЛЬОТЕРІЇ, ХОЧ НЕ КУПИЛА ЛЬОСУ.

Одна з поважних, французьких часописів видрукувала товстим друком на видному місці вістку про „незвичайний випадок у Марсеї". Виясненъ не подав часопис ніяких, але ручить за правдивість цієї вістки.

Минулої зими до одної із тих крамниць, які продають разом із милом і нитками різні періодичні видання, ввійшла циганка.

— Дай, красуне, руку, поворожу!

Власниця крамниці відмовила і збиралась уже викинути циганку. Та не легка річ викинути циганку, яка хоче не так ворожити, як заробити і зїсти щонебудь. Для святого спокою власниця крамниці дала цигані руку.

— Ти виграєш на льотерії.

— Алеж я ніколи не купую льосів... Ніколи.

— Не знаю... Виграєш!

Минув місяць або два. Неподійно власниця крамниці дістала від часописної агенції вістку, що кожний із кращих продавців-кольпортерів дістане премію: льос державної льотерії.

Підчас найближчого тягнення пані Х. виграла пів мільона франків. До того часу не купила вона була ніодної навіть четвертини льотерійного льосу.

Ціла історія виглядає справді неймовірно. Та чимало на світі ще різних справ, що їх годі людському розумові зрозуміти.

СЕЛО З ДРУГОГО СВІТА.

Метеори тільки у випадках падуть близько людських осель. І тільки тому мабуть люди не використовували матеріялів із всесвіту до свого буденного життя.

Перед кількасот роками упав такий метеор на північній границі Сирійської пустині. Гурток курдів, що його голод і нужда прогнали з давніх осель, пішов за слідами того чудесного гостя, вважаючи його божим провидінням, поки не дійшли сірочорного бльоку метеору. З того космічного матеріялу вибудували свої примітивні будівлі і положили таким чином основи під село Каракеї, сьогодні багату оселю. Мешканці дуже горді на історію свого села, що повстало з небесних матеріялів.

—o—

СКРИПКА ТАЛЬШИНСЬКОГО ХАНА.

В Ленкорані серед майна, що належало колись до тальшинських ханів, находиться дуже вартісна скрипка. Спочатком революції хтось „сконфіскував" її і вивіз до Кисловодська. Недавно інструктор червоної армії звернув увагу на скрипку, що, як показалося, була старинної італійської роботи. Скрипку, як цінний мистецький твір, дали до музею.

ВЕСЕЛЕ.

ВОДА В РОТІ.

У Москві, після недавніх процесів. Весняний день над рікою.

— Що-ж це, Москва-ріка немов змаліла?

— Не диво... всі води в рот набрали.

ПОМІЧ.

Вона: Що зробили ваші приятелі, коли ви впали до води?

Він: Ех драбуги... кинули мені кусень мила.

Відповідь проф. д-ра Ст. Гломбінського

на прилюдний запит інж. Ю. Павликовського.

Недавно подали ми за „Г. К. Ч." прилюдний запит інж. Ю. Павликовського до проф. д-ра Ст. Гломбінського. Подаємо нині теж за „Г. К. Ч." відповідь д-ра Ст. Гломбінського.

Львів, 15. березня 1937.
вул. Луковича 12.

Високоповажаний Пан
Юліян Павликовський
Львів, Потоцького 28/I.

На письмо з дати 12. березня, яке я нині одержав, повідомляю, що не читаю „Експресу Вечорного" і не знаю, звідки він черпає свої інформації. По моїм відчиті в українській (ориг. рускій) справі у Варшаві зголосився до мене телефонічно якийсь співробітник того часопису, щоби зробити інтервю у тій справі, але я відмовився. Якщо написав, що за моїми словами „20-тисячна армія агітаторів ділає на шкоду Держави і підбурює населення", то написав неправду.. Коли йде про українські кооперативи, то справді говорив я про них та вказав на їх значіння не тільки господарське, але й політичне, при тім навів я опінію проф. Ромера, на думку якого (в оголошеній недавно брошурі) „в часі 1928—33. р. число працівників збільшилося пятикратно та дійшло до 12.000 при мало піднесених білянсових сумах, що виглядає на „політичну мобілізацію й оподаткування", якщо взяти на увагу, що кошти завідування у відношенні до одного члена є значно вищі в спілках українських (ориг. руских), як у польських". Оскільки мені відомо, то варшавські часописи не подавали фальшивих вісток про мій відчит у роді інформацій в „Експресі Вечорнім".

Залучую вислови пошани

Ст. Гломбінський.

Інж. Павликовський вислав у відповіді на це письмо такий лист до проф. Ст. Гломбінського:

Ввічливо дякую за вияснення справи репортажу львівського „Експресу Вечорного" у звязку з Вашим, Високоповажаний Пане Професоре, викладом у Варшаві на тему: „Справа руска на Землі Червенській". Я не сумнівався, що уваги „Експресу Вечорного" не є згідні з правдою і цей свій погляд я висказав публично, промовляючи в Сенаті дня 11. III. ц. р., отже перед висланням мого листа з дати 12. III. ц. р.

У другій частині свого письма-відповіді з 15. III. ц. р. стверджуєте, ВПане Професоре, що характеристику українського кооперативного руху як „політичної мобілізації й оподаткування" оперли Ви, ВПане Професоре, на опінії проф. Ромера. Чи вона слушна?

Проф. Ромер дійшов легко до вище наведеного внеску, але зробив при тім капітальну — як на людину науки — похибку.

„Політична мобілізація", як риса українського кооперативного руху, вийшла звідти, що число працівників того руху нібито зросло в роках 1928—1933 пятикратно при непропорціональнім господарським зрості. Звідси другий внесок проф. Ромера: „оподаткування". Треба би приглянутися методі проф. Ромера. Циферні дані, якими насвітлює проф. Ромер український кооперативний рух, черпає він — як сам признає — з видавництва Головного Уряду Статистичного „Статистика союзних кооператив 1928—1933".

Ввічливо прошу заглянути на 4. сторінку під ч. порядкове 14. Найдемо там під роками 1928—1933. число працівників, яке — якщо би йшло про завдання рахунків, дійсно в діленні дає відношення 1 : 5. Одначе чи можна переочити при солідній праці, що про ті числа пише Головний Уряд Статистичний на стороні XXI „Вступних уваг"? Проф. Ромер зазначує у свому елябораті „Польський стан посідання на полудневому сході Р. П.", Львів 1937, що „можливо дбайливо використав джерела". — Чи до його висновку щодо української кооперації — якщо прочитаємо „уваги вступні" Г. У. С. до джерела, з якого проф. Ромер користав, можна мати довіря?

Якщо би проф. Ромер не мав готових заввaг про недокладність чисел, обнятих „Статистикою союзних кооператив 1928—1933", обовязаний був він при совісній праці сконфронтувати „пятикратний" зріст персоналу зі статистичною рубрикою „платні і винагороди" (ч. порядкове 53. і 54), найшов би проф. Ромер на рік 1928 виплачених 2,743.000 зол., а на рік 1933, зн. нібито пятикратно сильнішої „мобілізації" армії, тільки 2,813.000 зол.

Чи як дослідник проф. Ромер гідно вивязався зі свого завдання? Чи ті цифри нічого йому не сказали би? Чи отже можна було iurare in verba проф. Ромера? Мушу при тім зазначити, що проф. Ромер не тільки не використав докладно і вдумчиво цифер Українського Ревізійного Союзу, але теж і міжсоюзних цифер. Не маємо спромоги з чисел поодиноких кооперативних Союзів перекидуватися на поле порівняльної статистики. Цю дійсність насвітлює Г. У. С. у „завваrах", де говорить про хиби союзної статистики. Тому то теж і порівнування вислідів праці української кооперації з польською є передвчасне. Державна Кооперативна Рада на свому засіданні з 17. III. 1937. р. розглядала саме цю справу і можливо, що вже за 1938. рік будемо мати цифри, зібрані однородною методою.

Глибоко застановила мене незвичайна поквапність до висновків у проф. Ромера. Аналізуючи його відчит-брошуру „Польський стан посідання на полудневому сході" — Львів 1937., не можу опертися думці, що ціль оправдувала тут засоби. Дивлячися тверезо правді у вічі, мушу зазначити, що проф. Е. Ромер осягнув намічену ціль серед польської суспільности. Чи сам удержувався на вимаганім від нього науковім та етичнім рівні, це вже інше питання.

З жалем зауважую, що аранжери громадянського зібрання у Львові з дня 21. лютого 1937. р. і підписування меморіялу, виданого тепер у виді брошури проф. Ромера, не вагалися втягати до акції, що опиралася на свідомих хіба помилках і позбавленої слушних наукових та етичних підстав, молоді навіть скавтової (гарцерської), яка плекає громадянські чесноти, не вагалися втягати наукових інституцій, що більше — навіть костела...

Дякую ще раз за надіслану мені заяву і залучую вислови високого поважання.

Інж. Юліян Павликовський,
Президент Ревізійного Союзу Українських Кооператив і Товариства Українських Кооператорів у Львові.

Алькоголь — це ворог соціяльної рівности й політичної свободи. Причиняється до неволі одних і до безприкладного визиску других. — Т. Г. Масарик.

По широкому світі.

Італійський міністер закорд. справ Чіяно побуде в Білгороді 2 дні; можливо, що відтіля виїде до Анкари.

Турецький премієр та міністер закорд. справ виїдуть в половині квітня до Білгороду.

Японський уряд рішив продовжити сесію парляменту до 31. ц. м., себто на тиждень.

Австрійським міністром служби безпеки став д-р Скубль.

Французький уряд організує спеціяльну летунську армію, т. зв. „сторожу імперії", що хоронитиме кольонії та виконуватиме спеціяльні завдання в метрополії, зокрема становитиме першу запору на випадок нападу на східний кордон.

Німеччина сильно збільшила доставу зброї до Болгарії. Передучора німецький корабель „Самос" вивантажив у Бургосі кільканадцять батерій, мисливську ескадру і 2 бомбові літаки.

Фінляндський парлямент висигнував 1.300 марок на кошти контролі еспанських побереж.

Бельгійський король у розмовах з британським премієром і міністром закорд. справ узгіднив становище обох урядів до гарантій для Бельгії. Не вирішили лише питання, чи Англія і Франція мають загарантувати ненарушність Бельгії спільною заявою, чи двома окремими.

Конгрес литовських лікарів рішив домагатися, щоб у Литві ввести стерилізацію. Президент держави поставився позитивно до того проекту.

Розвиток Центрального Кооперативного Банку.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЦЕНТРОБАНКУ У ЛЬВОВІ.

В четвер 25. ц. м. відбулись у салі „Української Бесіди" Заг. Збори Центробанку при участи 40 представників Українбанків і 18 осіб, представників преси і наших центральних установ: РСУК, Центросоюзу, Народної Торговлі, Маслосоюзу, Дністра, Карпатії. Збори відкрив в год. 11-ій передполуднем голова Н. Ради **адв. д-р М. Волошин,** стверджуючи правосильність Зборів. До проводу Зборами голова покликав на свого заступника дир. М. Заячківського, який теж опісля проводив Зборами на переміну з предсідником д-ром М. Волошином. Секретарював дир. М. Кисілевський з адв. м-ром Е. Жизневським. Далі голова покликав скрутаційну комісію, привитав представників установ і згадав про смерть членів адв. д-ра Ст. Федака, І. Скреготи та В. Кульматицького, яких память вшанували присутні повстанням з місць. По відчитанні протоколу з попередніх Заг. Зборів склав господарський звіт начальний директор **през. д-р Кость Левицький.** Підкреслив, що в минулому році Центробанк перевів плянову акцію співпраці з усіми видами української кооперації. Своєю кредитовою діяльністю Центробанк охопив не лише кредитову кооперацію, але також молочарську, торговельну і промислову. Це затіснення кооперативних ділових звязків дало Центробанкові спромогу наблизитись до своєї мети, щоб стати дійсною центральною касою української кооперації всіх видів і це було спонукою розвитку Центрального Кооперативного Банку. До того причинилося теж призбирання значнішої суми вкладок та збільшення банкових кредитів. Це ілюструє найкраще рахункове замкнення за 1936 р. І так, коли в 1934 р. обороти Центробанку сягали 6,864.167.62 зол., а в 1935 р. — 10,736.673.32 зол., то за 1936 р. осягнули суму **28,801.568.22** зол. Запасні фонди Центробанку зростали у згаданих трьох роках так: у 1934 р. — 302.828.38 зол., в 1935 р. — 307.740.45 зол., **а в 1936 р. — 310.487.03 зол. Членські уділи** теж зросли в 1936 р. І так у 1934 р. осягнули вони суму 198.335.97 зол., в 1935 р. суму 206.100.45 зол., а в 1936 р. суму **238.133.56** зол.

Тому у звітовому 1936 р. збільшилося теж власне майно Центробанку до суми **548.620.89** зол.

Число членів Центробанку сягало в 1934 р. 896; в 1935 р. 989, а в 1936 р. дійшло вже до **1.233,** з того 1.108 кооператив і 125 правних та фізичних осіб. До кінця 1936 р. кооперативи вплатили на свої уділи 228.473.33 зол., правні особи — 4.361.10 зол., фізичні особи — 5.229.43 зол., себто разом 238.133.86 зол. Зі суми вплачених членських уділів припадає на кредитові кооперативи — 126.950.37 зол., на торговельні 71.944.25 зол., на молочарські 20.612.77 зол. і на інші 8.965.94 зол.

ВКЛАДКИ ОЩАДНОСТИ.

З кінцем 1934 р. стан вкладок ощадности в Центробанку сягав 1,026.051.70 зол.; з кінцем 1935 р. суму 1,193.835.80 зол., а з кінцем 1936 р. **цей стан збільшився до суми 1,540.722.98 зол.** З того 317 кооператив зложило 599.137.08 зол. та 2.233 вкладчиків суму 944.585.90 зол. Зі суми 599.137.08 зол. вкладок ощадности припадає на молочарські кооперативи 276.357 зол., на кредитові 226.137 зол. і на торговельні 77.120 зол. Центробанк платив 2—3% від вкладок на біжучих рахунках і 4—5% від нормальних щадничих вкладок.

Банкові кредити діставав Центробанк від Банку Польського та відділу Державного Рільничого Банку у Львові. Вони доходили в 1934 р. до 110.846 зол., з кінцем 1935 р. до 324.957 зол., а з кінцем 1936 р. 905.624.41 зол., у цьому

255.187.21 зол. позичок під застав збіжжя. Ось так зобовязання Центробанку за щадничі вкладки і банкові кредити сягали дня 31. грудня 1936 р. 2,446.347.39 зол.

Стан уділених кредитів Центробанку сягав з кінцем 1934 р. суми 876,642.98 зол., з кінцем 1935 р. суми 1,169.153.78 зол., а з кінцем 1936 р. суми 2.000.871.72 зол. З цієї суми уділених кредитів дістали кредитові кооперативи 784.976.70 зол., торговельні кооперативи — 654.648.82 зол., молочарські кооперативи 243.584.95 зол.; промислові кооперативи — 105.324.21 зол., інші кооперативи та приватні особи — 151.420.71 зол., конверсійні договори на 11.814 зол. і з непорушного сільсько-господарського фонду на 49.102.33 зол.

Нерухомости. Біляносову вартість нерухомостей в 1935 р. подано на 510.091 зол., з кінцем 1936 р. вартість нерухомостей принято на 542.916.40 зол. внаслідок купна на лїцитації хліборобської реальности в Ятвягах коло Рудок та міської в Ярославі, щоб рятувати уділені позички.

Льокації Центробанку з кінцем 1936 р. виглядають так: готівка в касі 106.136.48 зол., готівка в банках 153.216.77 зол., цінні папери й уділи 103.544.50 зол., себто разом 362.894.75 зол.

Переходовий рахунок Центробанку зменшився в 1936 р. на 56.429.76 зол., хоч у 1935 р. доходив ще до 68.513.72 зол. **Біжучий рахунок** з кооперативами в 1936 р. замикається цифрою 52.018.16 зол. тоді, як у 1935 р. доходив до 43.825.29 зол. До підвишки оборотів у 1936 р. дійшло внаслідок збільшення оборотів з торговельними кооперативами.

Кошти адміністрації Центробанку сягали в 1934 р. 42.023.51 зол., в 1935 р. 35.529.39 зол., а в 1936 р. **38.641.86** зол. До незначної підвишки коштів адміністрації дійшло внаслідок ремунерації за збільшену працю службовиків. Ось так Центробанк придержується найбільше можливої ощадности щодо коштів адміністрації.

Позичкові залеглости. З неправильного і спізненого сплачування зобовязань з конверзійних договорів позичкові залеглости сягали з кінцем 31. грудня 1936 р. 5.79% усіх вірительностей Центробанку.

Це найкращий доказ, що Центробанк вийшов оборонною рукою з невідрадних подій минулих літ, що стрінули всі кредитові установи, а саме з заломання курсу долара з одного боку та економічної скрути і конверсії хліборобських довгів з другого боку. Центробанк ступив на шлях правильного розвитку внаслідок поширення та поглиблення ділових звязків зі союзними кооперативами всіх видів.

Рахунок зисків і страт Центробанку замикається біляносовою надвишкою 1.412.97 зол.

З черги організаційний звіт склав дир. **Степан Кузик** підкреслюючи, що Центробанк веде крім кредитової ще живу організаційну діяльність. Отже минулого ділового року члени дирекції їздили 35 разів у край. Крім того їздило теж двох урядовців в організаційних справах. Згадав, що кредити Центробанку пересуваються від кредитових кооператив до торговельних, промислових та молочарських кооператив. Така операція дозволила обнизити відсотки від кредитів для кредитових кооператив. Це пересунення кредитів дало добрі наслідки, бо збільшились вклади кооператив у 1936 р. до 599.137.70 зол. З того найбільше припадає на молочарські кооперативи — 276.357.94 зол., на кредитові — 227.733.06 зол., на кооперативи для загального закупу і збуту — 77.123.83 зол., на інші кооперативи на 17.922.81 зол. Дир. С. Кузик підкреслив, що вклади кооператив для загального закупу і збуту зросли у 1936 р. у порівнанні з 1935 р. майже пятикратно. Таким чином кооперативи вложили ледви 3% своїх вкладів до Центробанку, хоч обовязані зложити згідно з постановами VII. зїзду української кооперації 8%.

Тому в 1937 р. мусить бути наладнана грошева співпраця з Українбанками. Крім того кооперативи для загального закупу і збуту мусять збільшити свої вклади до Центробанку, бо саме він фінансує тепер збут нашого села. **І так Центробанк сфінансував у 1936 р. 264 вагонів яєць — сумою 1,407.610 зол., 108 вагонів безрог, курей та гусей сумою 463.950 зол. та 243 вагонів збіжжа сумою 743.804 зол., себто 615 вагонів ріжних продуктів села сумою 2,615.364** зол. Далі дир. Ст. Кузик обговорив прелімінар буджету Центробанку на 1937 р.

Після того **о. кан. Д. Лопатинський** відчитав звіт контрольної комісії і поставив внесок признати абсолюторію Н. Раді та Дирекції Центробанку. Опісля дир. М. Кисілевський відчитав звіт з ревізії РСУК та поревізійне письмо про діяльність дирекції Центробанку. Вкінці предсідник д-р М. Волошин відчитав внесок Н. Ради, щоб з надвишки 1.412.97 зол. приділити 679.51 зол. до запасного фонду і 733.46 зол. до резерви зиску та страт.

В оживленій дискусії забирали голос: **дир. Пашкевич, адв. д-р Котут (двічі), дир. Мартюк, сен. інж. Ю. Павликовський, сен. О. Луцький (двічі), дир. Бараник (двічі), о. Галібей та дир. К. Вишневський.** Основні виясиення промовцям давав **дир. Ст. Кузик.**

Опісля Збори приняли одноголосно звіт Дирекції Центробанку з діяльности і біляно за 1936 р. та признали абсолюторію Надзірній Раді та Дирекції. Після того приняли теж прелімінар буджету на 1937 р.

Найвищу суму зобовязань Центробанку приняли на 5 мілїонів зол., суму найвищого кредиту членам підвищено до 400 тисяч зол.

Після того відбувся вибір **нових 4-ох членів Надзірної Ради** на місце уступаючих 4 членів. У висліді голосування картками членами Надзірної Ради вибрані: **1) дир. Микола Заячківський, 2) д-р Іван Ґижа, 3) проф. Іларій Брикович, 4) д-р Степан Біляк.**

До Контрольної Комісії ввійшли: **о. Дамян Лопатинський, д-р Юлій Савчак і дир. Іван Мартюк.**

Збори закінчились в год. 4.10 пополудні.

—o—

Нові промислові можливости.

(Перед відчиненням „Показу“ у Львові)

Вже тільки **два** дні ділять нас від господарської імпрези, яка своїм змістом буде справжньою **новиною.** Завданням цієї імпрези є вказати на численні можливости для нашого виробництва, зорієнтувати підприємчивих людей і взагалі ввесь загал нашого громадянства в тому, скільки чужої всячини консумуємо чи перепродуємо в наших торговельних станицях, не пробуючи **заступити її рідним продуктом.** Завданням цього „Показу“ є вказати також, наскільки **неоправданий є спір** про „конкуренцію“ на українському ґрунті тоді, коли маса виробничих ділянок лежить у нас облогом, чекаючи піонірського плуга. Врешті завданням „Показу“ є **зарадити нашому безробіттю,** що здебільша є випливом непорадности людей, вислідом того, що бракує їм ідей для творення собі варстатів праці, яких всетаки **може бути безліч в обставинах нашої господарської нерозвинености.**

Очевидно, що дати повну картину господарських можливостей не є справою легкою. Це мусілиб випередити довгі досліди і довша колекціонерська діяльність. „Комісія Розбудови Українського Промислу“ при Українськім Технічнім Товаристві як організатор „Показу“, не вважаючи на пильні заходи, не вспіла зібрати для цієї імпрези всього, що потрібне для насвітлення **повної** виробничої спроможности українського народу в межах Польщі. Не вспіли також організатори вийти при збиранні матеріяла поза кордони Галичини, себто втягнути в рамці „Показу“ господарські можливости наших північно-західних земель. Та проте те, на що вони все таки спромоглись у розмірно короткому часі підготови, є настільки цікаве, що заслуговує на **дуже пильну увагу нашого громадянства,** зокрема його господарсько-активних кругів.

Треба зазначити, що Комітет „Показу“ найшов велику підтримку всіх наших кооперативних централь, Союзу Українських Купців та Групи Промисловців і головно завдяки цим установам здобув потрібний матеріял. Розміщений цей матеріял не тільки в просторій салі „Народньої Гостинниці“ у Львові, але теж утревалений друком в окремій книжці, що появиться в дні відчинення „Показу“, себто в найближчу неділю, п. н. „Розбудовуймо промисл!“

Треба також зазначити, що КРУП уважає „Показ“ **першою публичною спробою** в орієнтуванні громадян щодо можливостей розбудови українського промислу і працюватиме дальше в тому напрямі, щоб його діяльність була ще повніша і ще цінніша.

В. Н-вич

—o—

Наради мін. Чіяно в Білгороді.

БІЛГОРОД, 25. 3. ПАТ. Мін. Чіяно приїхав до Білгороду в год. 9.30 рано і негайно вписався до авдієнційної книги у королівському замку. В год. 12-ій приняв його регент кн. Павло. Опісля прем. Стоядінович відбув нараду з італійським міністром.

БУКАРЕШТ, 25. 3. ПАТ. Подорож італійського міністра закордонних справ до Білгороду викликала велике враження в політичних колах у Румунії.

АЛЬКОГОЛЬ Є БАТЬКОМ ЗЛОЧИНУ.

Катастрофа люкс-торпеди коло Ченстохови.

З УБИТИХ, 26 РАНЕНИХ.

У четвер 25. ц. м. дійшло до катастрофи моторового поїзду коло Ченстохови, що в год. 8.05 наїхав на стації Рудніки на кінець товарового поїзду ч. 272. Причиною катастрофи була сніговія, що ушкодила стаційну бльокаду. На стації Ченстохова моторового попередили, що стаційна бльокада в Рудніках нечинна. В катастрофі згинули три залізничники моторового поїзду, а саме моторовий Гроховський, помічник моторового Іґліцький і кондуктор Остромецький. Далі тяжко ранений керманич мотор. поїзду. З подорожніх тяжко ранених 5 осіб і 20 легко ранених. На місце виїхав з Ченстохови рятунковий поїзд і слідча комісія. Слідство покищо виявило, що причиною катастрофи було невідповідне наставлення зворотниці.

•

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ, 25. 3. ПАТ. Поїзд Букарешт—Констанца наїхав на стації Пантелеймон на військовий вантажний поїзд і знищив його зовсім. Три особи згинули, чотири тяжко ранені.

ЛЕТУНСЬКИЙ ДОГОВІР МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ І ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ.

БЕРЛІН, 25. 3. ПАТ. Вчора закінчились переговори, що тягнулись від двох тижнів у німецькім міністерстві летунства, підписанням договору у справі летунського руху.

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ ЛІГИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА, 25. 3. ПАТ. По нараді з членами ради генеральний секретар Ліги Націй устійнив надзвичайне засідання Ліги Націй. Тоді приймуть Єгипет у члени Ліги Націй.

—o—

НОВИНКИ.

— **Каси П. К. О. перед латинськими святами.** У звязку з латинськими Великодними Святами каси П. К. О. будуть чинні для інтересантів у пятницю 26. ц. м. до год. 12-ої. В суботу, 27. ц. м., каси П. К. О. не будуть чинні.

— **Наш флетист у радіо.** В неділю 28. березня ц. р. в год. 19. виступить у львівському радіо наш єдиний відомий флетист п. **Володимир Бабяк.**

— **„Ноктюрн“ і „Вечерниці“ у Великому Театрі.** Заповіджена на день 4. квітня ц. р. вистава Лисенкової „Ноктюрн-и“ і Ніщинського „Вечерниць“ викликала серед львівського громадянства небуденне зацікавлення. Річ головно в тому, що партію солістів в опері „Ноктюрн“ обняли найкращі співочі сили В. Мва. Інституту почасти знані вже зі сцени й естради, а саме пані: С. Гаврищук, О. Лепкова, М. Сенишин, О. Супшківна і Лев Райнарович. У „Вечерницях“ виступить великий хор у супроводі повної орхестри — усе те під батутою проф. Миколи Колесси. Сторону режисерську обняла п. Леся Кривіцька. Білети вступу в ціні від 4.40—0.50 зол. (разом з суспільною оплатою) буде продавати Союзний Базар (вул. Руська 20) почавши від 30-го ц. м., де можна їх уже від нині замовляти наперед.

— **Шевченкові роковини в українській державній гімназії у Перемишлі.** В роковини смерти Тараса Шевченка зложать учні держ. української гімназії в Перемишлі 27. ц. м. поклін Кобзареві святочним концертом. Початок концерту, який відбудеться у власній салі, в год. 18-ій. Вступ за добровільними датками. Дохід призначений

для вбогої молоді. Мішаним хором диригуватиме проф. В. Вітошинський, мужеським хором Е. Фаріон, уч. VIII. кл., смичковою орхестрою проф. Л. Хиляк. Фортепіяновий акомпаніямент веде проф. Я. Поповська.

— **Виступи Любки Колесси у Відні.** У великій салі віденського „Концертового Дому" відбувся 10. д. м. концерт нашої піяністки Любки Колесси в супроводі віденської фільгармонічної орхестри під дириґентурою проф. Бема. Концерт випав незвичайно успішно, про що свідчать прихильні рецензії у всіх великих віденських щоденниках. В дні 11. ц. м. виступила наша піяністка у віденськім радіо.

— **Львівська хроніка.** До мешкання Я. Салуцького вломилися злодії і вкрали 2 футра, срібне накриття вартости 1.000 зол. — Із мясарського складу М. Джевіцького при вул. Словацького вкрали невідомі злодії шинки й ковбаси вартости 400 зол. — У вечірніх годинах у середу поліція уладила облаву на території III. комісаріяту і притримала 109 осіб. — У „Конт. Тов. для торговлі залізом" при вул. Ґазовій вибух страйк. Робітники домагаються підвишки платень. — Вуличниці Осипа Бартошевська і Гелена-Дзедзінська викликали в Єзуїтськім городі величезну авантуру й побилися до крови.

— **Пожежі.** У Деговій пов. Рогатин згорів дах дому Софрона Цимбалюка та постіль. Попеклася тяжко жінка та 8-літня дочка Цимбалюка. Дочка померла до кількох годин. — У Липиці Горішній пов. Рогатин згоріла стодола та стайня Юстини Волошинської. Вогонь перекинувся на будинки Ст. Грицака, які згоріли до тла, та на будинки поліцая Андрія Терлецького, що теж згоріли до тла. — У Стецевій пов. Снятин згоріла стайня та стодола Михайла Басалиги. Вогонь перекинувся на будинки Івана Басалиги й Оксани Филипчук, які згоріли. Пожежа повстала наслідком підпалу стодоли Михайла Басалиги. — У Грималові згоріло 25 господарств. Шкоди було на 80.000 зол. Рятунок був утруднений наслідком вихру.

— **Святотатство.** До церкви в Лютинці пов. Жидачів, вломилися ніччю злодії та вкрали срібну позолочувану накривку чаші, вартости 100 зол. Злодії шукали грошей у скарбонках, та не найшли в них нічого.

— **Буревій.** В околиці Тухлі, пов. Стрий, лютував буревій, що поломив дерева при залізничому шляху та поперевертав телеграфічні стовпи й у кількох місцях ушкодив телеграфічні дроти. Залізничий шлях у кількох місцях забарикадували поломані гиляки. Вихор поперевертав багато стіжків сіна та поушкоджував дахи домів. Жертв у людях не було.

— **Антисемітські авантури.** В Калушині к. Мінська Маз. прийшло до протисемітських авантур. Під льокалем народовців вивісив хтось плякат з карикатурою, що представляла жида, який сидить на хребті хлопа. Жидівські фірмани здерли цей афіш. Це дало притоку цілої авантури. Поліція арештувала одного поляка і чотирьох жидів.

— **Краєва хроніка.** Невідомий прохожий впав із линвової кладки на ріці Стрий у селі Підгородці та втонув. Тіла його досі не найшли. — У ріці Черняві у Винограді найшли тіло жінки без правої руки й ноги, лише в сорочці. Ствердили, що жінка ця звалася Мазурик і тому кілька днів вийшла з дому. — На дорозі між Озерянами й Манастириськами ґрупа підростків порозбивала телефонічні ізолятори. Поліція веде слідство. — До мешкання Івана Сосновського в Рожнітові вдерлися бандити і вкрали 200 зол. готівки. Слідство виказало, що цілий напад зорганізував син пошкодованого.

— **Розбила дитині сокирою голову.** Катерина Гаврилюк із Рукомиша почала зі своїм шурином Хоецьким суперечку, яка перемінилася в бійку. Катерина побачивши сокиру, яка могла стати „небезпечним аргументом" у бійці, відкинула її за мур. За муром бавився дволітній синок Василя Хоецького. Сокира впала так нещасливо, що вдарила дитину в голову, відрубавши їй кусень чолової кости, величини пятизолотівки. Нещасливу дитину відвезли у безнадійному стані до лічниці в Бучачі. Поліція веде в цій справі слідство.

— **Любовна трагедія на селі.** В Цапівцях п. Заліщики 20-літній Іван Лопущак застрілив свою 16-літню любку Марію Петрущак. Лопущак оженився перед двома тижнями з іншою дівчиною, бо його родичі не хотіли згодитися на вінчання з коханою. Лопущак так сильно взяв собі до серця цілу історію, що рішив забити свою кохану й себе. Після вбивства віддав зброю і признався до вчинку. Коли поліціянт відпроваджував його до городського суду, коло Кошилович кинувся він утікати. Колиж запримітив, що не втече, скочив до придорожньої керниці і забився на місці.

— **Чому так похолодніло?** В середу впали такі великі сніги на Шлеську і в корінній Польщі, що поїзди приїздять з великим опізненням. Тому так нагло і в нас похолодніло.

— **Сніг у Варшаві.** Минулої ночі впав у Варшаві й околиці сильний сніг, який декуди творив верству грубу на 20 цм. Сніг негайно стопився, так, що ціле місто опинилося під болотом.

— **Помер король циганів.** У варшавськім шпиталі помер у четвер 25. ц. м. король циганів Матей Квек, який підчас родинної суперечки тяжко зранився вистрілом з револьверу. До цієї суперечки дійшло тому, що М. Квек залюбився у 18-літній циганці, хоч був уже жонатий. Його поховають по латинських святах, бо сподіються приїзду циганів з Мадярщини і Румунії. Кандидатами на короля циганів є син помершого та Василь Квек, здетронізований циганський король.

— **Парилевічова вмерла природною смертю.** Інститут судових експертиз у Варшаві і Заведення Патольоґічної Анатомії Ягайлонського Університету в Кракові, проф. д-р Цехановський, проф. А. Вахольц і проф. д-р Ольбрихт зложили слідчому судді опінію про смерть Занди Парилевічевої. На їх думку смерть прийшла з природних хоробових причин. Крім того причиною смерти було теж виснаження організму у звязку з психічною депресією.

— **Траґічний випадок у поїзді.** У вагоні поїзду Кишенів— Татеа Альба трапився траґічний випадок. Коли на одній стації поїзд раптом задержався, впав з полиці куферок одного з подорожних та вбив на місці дитину підстаршини, який їхав тимсамим поїздом. Нещасливий батько стрілив під впливом розпуки до власника куферка. Згодом подорожній умер від рани.

— **Поміч фармерам в Америці.** Спеціяльний комітет, який призначив президент Рузвельт, обраховує, що в Америці є 3 міліони фармерів, які не є власниками фарм, що на них працюють. Вони є неначе наемниками, що працюють на власників, іноді галапасів. Комітет пропонує, щоби створити окрему корпорацію, що купувалаб землю при федеральній допомозі. Фармери малиб змогу сплачувати купну суму корпорації впродовж 40 років, платячи у відсотках всього 2 й пів проценту. Так фармери булиб увільнені від визиску теперішніх власників і віддовгів з надмірними процентами, а також не боялись би ані ліцитації ані спекуляції з цінами й вартістю фарм.

З театру.

ВЕЛИКИЙ ТЕАТР: „ЧОРНА ДАМА ІЗ СОНЕТІВ", на 1 дію Б. Шова, „САЛЬОМЕ", на 1 дію О. Уайльда.

Щоб стежити з цікавістю за першою з цих пєс, треба знати історію „Сонетів" Шекспіра — таємничу і досі не зовсім розяснену дослідниками. Деякі критики твердять, що присвята на них, хоч виразно зазначена „М. Г.", звернена до одної із двірських дам королеви Єлисавети — Мері Фіфтон, хоч і... не „чорної", а білявки. Діяльог гордого короля поетів із гордою королевою іскриться інтеліґенцією та дотепом Шова. Шекспір на сцені досить подібний до відомих нам його портретів, але в його поведінці хотілиб ми бачити в ньому менше акторської пози, а більше природніх тонів — духово пребагатої людини.

Появи на львівській сцені „Сальоме" не можна собі пояснити нічим. Довкола цього твору Уайльда кружляло багато леґенд. Поет написав його по французьки, при дуже видатній анонімовій допомозі французького поета Швоба. Пєсу поставила Сара Бернар у 1894. р. у Парижі. Найбільший успіх у ній мала славна Іда Рубінштайн, для якої теж Анунціо згрішив неодним таким плодом. Парижани (чи пак у половині здеґенеровані чужинці) йшли поглянути головно на соромицький танець Сальоме, може й на відрізану голову Івана Хрестителя на полумиску. Штравс зробив єдиний можливий ужиток з такої пєси, вживши її як лібретта до опери.

На львівській сцені дуже таланована артистка Айхлерівна тільки маркувала танець і режисер тільки на мить показав глядачам відрубану голову.

Всі діяльоґи ведені в тоні нестерпної патетичної декламації. Якби не Ірод в інтерпретації Страхоцького — єдина трохи жива та дійсна постать на сцені — на салі булоб так душно, як на тій задушливій терасі, куди ніколи не виходить Ірод, а де дивним дивом чекає на нього того дня... фотель. Пророк-пустельник у волосільниці не був такий страшний, які усі нас упевняли; так і видно на ньому ножиці та бритву фризиера; його могутній голос, що повинен був лунати як сурма із дна цистерни губився в підземеллі. Іродіяда не була ні трохи демонічна.

Дивно вражало, що у двох малих пєсах дві головні ролі грала та сама пара артистів.

м. р.

З кіна.

Кіно „Апольо": „Аллагів сад".

У бельгійській манастирській школі виховувалась дівчина, яка хотіла стати черницею. Коли вийшла з манастиря мусіла довгими роками доглядати свого недужого батька. Коли батько вмер, вона відвідала свою давню ігуменю, прохаючи в неї ради: як їй віднайти душевний спокій. Ігуменя радить їй виїхати на якийсь час на пустиню, де вона в повній самотности зможе найти повну рівновагу і відкрити в собі те, чого не може найти серед людей. Молода жінка вибирається на Сагару з листом до одного старшого духовного, що має нею заопікуватись. Приблизно в тому самому часі з одного манастиря трапістів на Сагарі, втікає один братчик, що знав таємницю виробу славного лікеру — єдиного продукту на експорт цього чернечого захисту. Причина втечі — наскрізь духова. Випадок хоче, що він переодягнений уже по світськи зустрічається в дорозі з тою молодою жінкою, яка саме приїждҗає до Африки. Після короткої знайомости, закохана пара бере шлюб. Але по коротких хвилинах щастя приходить душевна кріза. Історія у всій цій фільмі невибаглива, нагадує більше тему психольоґічної повісти. Пара великих артистів Марлена Дітріх і Шарль Боає не мають досить нагоди до ориґінальної та цікавої гри; обидвоє обмежуються до пів-тонів. Акцію рятують гарні колірові знимки, на яких може спочити око. Режисерував фільму Болеславський, що помер цього року в Америці. Аматори кіна трохи розчаровані занадто слабим — мало кіновим — сюжетом.

Дописи.

Рівне.

Шевченківська академія в Рівному. Дня 14. ц. м. відбулася у Рівному величава Шевченківська академія в салі кіна „Зафран". Вже довго до початку саля була виповнена по береги. Академія почалась Заповітом, опісля проф. П. Зайцев виголосив реферат і своїм ориґінальним підходом до культу Шевченка викликав у присутніх незабутнє враження. Напевно багато із старших громадян, які відсвяткували багато академій мабуть вперше почули подібний реферат. Дальше йшли хорові продукції і смичкової орхестри У. С. Клюбу „Горинь". Гарно випала інсценізація „Гамалії", що її виконав театр п. М. Певного, де прегарно деклямував сам п. М. Певний. Інсценізація зробила на присутніх своїм змістом і мистецьким виконанням глибоке враження. Академія скінчилась співом: „Боже Великий Єдиний". На увагу заслуговують постава до українських слушних вимог „закаптурених чорносотенців" духовних і світських, бо Служба Божа і панахида не відбулась у соборі, бо настоятель собору п. Яковлев повідомив комітет у суботу в 10. год. вечором, що місцеві „русскіе люди" загрозили ножами, якщо відправлятиме Службу Божу в українській мові. Це найкращий доказ, що слушних домагань українців ніколи не виповнять, якщо московських керманичів остаточно не відсунеться від впливів. Цього не можна буде зробити проханням ні в рукавичках. Москалі не дають молитись за нашого Пророка, погрожуючи ножами. Треба гадюці вирвати жало, бо тоді вона зовсім буде нешкідлива. Це мусить статись, якщо не хочемо, щоб нам на кожнім кроці москалі профанували наші найсвятіші почування. Тому то Службу Божу і панахиду відправлено в українській церкві при вул. Міцкевича, де маленька церковця не вмогла і малої частини вірних помістити, які довідалися від вподрядчиків, що в соборі відправа по українськи не відбудеться, прийшли, щоб тут помолитись за душу Т. Г. Шевченка.

Спорт.

ТУРНІР ЧОЛОВИХ ЛЬВІВСЬКИХ ДРУЖИН.

В оба дні латинських Великодніх Свят відбудуться на грищі Погоні цікаві змагання у рамках футбольового турніру. Участь у турнірі беруть: Україна, Погонь, Чорні й Гасмонея.

Першого дня грають у год. 3-ій Україна — Гасмонея, в год. 4.30 Погонь — Чорні. Другого дня грають наперед переможені, опісля переможці в тій самій порі.

Переможець турніру дістане спеціяльно уфундовану чашу, всі інші дружини — плякети.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український театр Йос. Стадника.

ТЕРНОПІЛЬ:

28. III. „Синя квітка“, музичні картини з життя У. С. С. Д. Николишина, музика М. Гайворонського.

Понеділок, 29. III. „Мавоа“.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ТОВМАЧ:

28. III. Шаріка.

29. III. Дівча з Маслосоюзу.

З Товмача іде театр до Отинії і Коломиї.

Український Театр „Заграва“.

КАЛУШ-ВАГІРЯ:

28. III. Тарас Шевченко.

29. III. Муравлі.

30. III. Земля (Стефаниківська акад.).

ДОЛИНА:

31. III. Тарас Шевченко.

1. IV. Муравлі.

БОЛЕХІВ:

2. IV. Тарас Шевченко.

3. IV. Муравлі.

4. IV. Земля (Стефаниківська акад.).

Великий Театр:

Пятниця 26. III. театр нечинний.

Субота 27. III. театр нечинний.

Неділя 28. III. год. 7.30 веч. „Мадам Сан Жен“ з Іриною Айхлерівною.

Понеділок 29. III. год. 3.30 попол. ціни дешевші „Подружжя“; год. 7.30 веч. „Мадам Сан Жен“ з Ір. Айхлерівною.

Вівторок 30. III. год. 7.30 веч. „Мадам Сан Жен“ з Іриною Айхлерівною.

Середа 31. III. год. 7.30 веч. „Сальоме“ з Іриною Айхлерівною; попередить „Чорна жінка із сонетів“. Вистава закуплена; купони „Або“ неважні.

Четвер 1. IV. год. 7.30 веч. „Мадам Сан Жен“ з Іриною Айхлерівною.

Кіна.

АПОЛЬО: „Голгота“.

ВАНДА: „Хрестоносні походи“, „Нічна стежа“.

ЕВРОПА: „Цар паріів“.

КАСІНО: „Цар паріів“.

КОПЕРНИК: „Цар паріів“.

ПАКС: „Голгота“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„Бостон“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 26. березня 1937.

Берлін (357) 14.00, 18.00 Розр. музика, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00 „Парсіфаль“ оп. Вагнера, **Будапешт** (550) 18.55 19.00 Оп. орх., 20.45, 21.00 Солісти, **Відень** (507) 21.10, 22.00 „Стабат Матер“ Гайдна, **Дайтшляндзендер** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Класичні сонати та пісні, муз., спів, 20.00, 21.00 Симф. музика, **Кошиці** (259) 18.00 Для Закарпаття, **Мілянo** (369) 20.40 Розр. музика, 23.15 Віольончеля, **Мінхен** (405) 16.50 Орг. твори Регера, **Прага** (470) 15.35 Концерт хору, 20.00, 21.00 „Стабат Матер“ орат. Двожака, **Радіо Парі** (1648) 14.15, 18.20, 19.30 Спів, 15.30 Театр Уяви, 17.00 Камер. музика, 18.45, 19.45 Скрипка, 21.00 Сонати, концерт солістів, **Радіо Романія** (1875) 19.35, 20.00, 21.00, 22.00 „Вертер“ оп. Масснета, **Рим** (421) 17.15 Вок.-інстр. концерт, 23.15 Орг. музика.

Субота, 27. березня 1937.

Берлін (357) 19.15 Солісти, 20.10, 21.00 Столітний календар, вес. вечір, орх., хор, сол., **Білгород** (437) 19.50, 22.20 Нар. пісні, 21.00 Оп. арії, **Будапешт** (550) 12.05 Реліг. музика, 19.10 Орг. твори Баха, 20.40, 21.00 Оп. орх., **Відень** (507) 13.10 Орх. концерт, 18.15 Орг. музика, 18.55, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00 Опера, **Дайтшляндзендер** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Нар. танки та пісні, 20.10, 21.00 Розр. концерт, **Кошиці** (259) 13.30, 18.00 Для Закарпаття, **Мілянo** (369) 17.15 Танкова музика, 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 „Дівча зі Заходу“ оп. Пучіні; **Мінхен** (405) 12.00, 13.15 15.00, 18.00 Орх. концерт, 19.30 Форт. рецитал, **Прага** (470) 15.00, 16.05 Легка музика, спів, 18.00 Реліг. музика, 21.00 Хор, **Радіо Парі** (1648) 14.15, 21.00 Спів, 17.30, 18.00 Для дітей, 21.45, 22.00, 23.00 Концерт реліг. музики, **Рим** (421) 17.15 Реліг. музика, 19.00, 20.40 Розр. музика, 22.15 Легка музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 26. березня 1937.

6.30 Раннішня авдиція, 7.25 Програма на день, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Популярна музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Концерт камер. орх., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Колірові писанки, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Програма на завтра, 15.05 „У Велику Пятницю“, хор, смичк. квартет, фісгарм., 15.45 Гутірка з хорами, 16.00 Темна Утреня, хор, 18.00 „Спалення єрусалимської святині“, фрагм. із Йос. Флявія, 18.10 Адамполь — польська оселя в Малій Азії, 18.20 Симф. музика, з гр. пл., 19.10 Гигієна на провесні, 19.20 На пустині, Софії Коссак-Щуцької, 19.40 Пісні про Страсти Христові, 20.10 Органові твори Фр. Ліста, 20.40 Вечірній денник, 20.50 Актуальна гутірка, 21.00 Трансм. з Брюселі: „Пасія св. Матея“ С. Баха, 22.00 „Ідімо за ним“ проповідь, 22.15 Театр Уяви: „Діяльог про грішника та Божу ласку“ середньовічний моралітет, 22.45 Резерва.

Субота, 27. березня 1937.

6.30 Раннішня авдиція, 7.25 Програма на день, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Поважна музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Мала орхестра, 12.40 Полудневий денник, 12.50 Хліборобська скринька, 14.30 Театр Уяви для старших дітей: „Великоднє оповідання торуньских дзвонів“, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Оперові дуети, з гр. пл., 15.30 Наша програма, 15.35 У святочному настрою, гр. пл., 16.00 Програма на завтра, 16.05 Екзотика на скрипці, гр. пл., 16.15 Серенади та ноктюрни, орх., 17.00 Великодні настрої та пісні: подвійний вокальний квартет, музика, 17.50 „Хутірного дідуся“ рецитації поезій Ф. Моравського, 19.00 Великодні дзвони, 19.25 Концерт симф. орх., Шлемінська спів, 21.00 Концерт солістів: форт., віолн. спів, 22.00 Містерія про Воскресення, муз., 22.45 Поважна музика з гр. пл.

Радіокутик.

ОПЕРА МАСКАНІ „СІЛЬСЬКА ЧЕСТЬ“ В РАДІО.

Рік 1890 приніс оперовому репертуарові новий, дуже цінний здобуток у вигляді опери „Сільська честь“, а композиторові П. Петрові Маскані — першу музичну нагороду і світову славу. „Сільська честь“ („Кавалерія рустікана“) започаткувала новий керунок оперової творчости, так зв. „веризм“, який полягав на впровадженні до акції змісту і елементів, взятих з щоденного життя.

Веризм був реакцією проти романтичного, легендарного світу музичних драм Вагнера. Композитори, бажаючи тепер черпати з джерел, на їх думку найбільш правдивих, — звертаються до життя народу, вишукуючи навіть найбільш брутальні його прояви.

„Сільська честь“ є найкращою побіч з „Паяцами“ Леонкавалля вератичною оперою. Багатство мельодій і настроїв, живість акції і краса поодиноких партій опери, роблять з цього твору одну з найбільш популярних штук оперового репертуару.

28. березня в год. 21.05 „Польське Радіо“ надає цю оперу з кружків у виконанні найкращих сил Міляньської „Скалі“.

РІЛЬНИЧА ПРОГРАМА.

У неділю 28. березня рільничої авдиції не буде.

У понеділок 29. березня в год. 15.30 — слуховище.

У вівторок 30. березня в год. 12.50 — „Рільнича скринька“.

У середу 31. березня в год. 18.50 — „Огляд рільничих видань“.

У четвер 1. квітня в год. 12.50 — бесіда п. н. „Багатства в недоцінених добривах“.

У пятницю 2. квітня в год. 18.50 — „Огляд рільничої преси“.

У суботу 3. квітня в год. 12.50 — „Рільнича скринька“.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно — продаж: Бельги бельг. 19.03, 88.60, Долари американські 5.27·50, 5.25·50 долари канад. 5.27.50—5.26·00, Фльорени гол. 289.65—287·95, Франки фр. 24.30—24·10, Франки швайцарські 120·55—119·75, Фунти англ. 25.87—25·71, Гульдени данц. 100.20—99.80. Корони ч. 18.30—18.60. Корони дан. 115·44—114·50, Кор. норв. 129.98—129.80, Корони шв. 133.33—132.35, Ліри італ. 24.50 — 14.00, Марки фін. 11.43—11.00, Марки нім. 123·00—120·00, Шил. австр. 97.00—96.00. Марки нім. срібні 130.

Акції.

Банк Польський 98·50, Цукор 29·25 Вугіль 20·25, 20·50, Ліліпоп 13·80, Островець 30·00, Стараховичі 32·75, 32·75, Габербуш 37·00.

Тенденція дещо слабша.

Папери.

3 поз. інвест. 1. ем. 64·25, серія неопт. 2 ем. 63·50, серії 81·50, 5 пр. поз. кон. 54·75, 5 залів. 53·00, 6 дол. купон 52·5, 4 проц. пр. дол. 45·00, 7 стабіл. 168·00, купон 77·25.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 25. березня ц. р. кооператив платить за львово Львів:

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	3·15 зол.
1 кг. масла десеров. бочкове включно з бочк. опакуван.	3.20 „
1 кг. масла експ. платить з експ. опакув. включно дефінітивно	3·23 „
молоко від 11. 1. ц. р. . . .	0.18—0.19 „
копа яєць	3.60—3.70 „

Тенденція сильна на масло і молоко, на яйця звишкова.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 25. III. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахомасарні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички І. кл., добре умясені, повногруді товсті	1.45 зол.
Індики І. кл., добре умясені, повногруді товсті	1.20 „
Кури молоді І. кл. товсті без запинку на ногах від 1.80 кг. вгору	1.20 „
Качки товщеві І. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	1.30 „

Слабших сортів від вище поданих не приймає.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ДОБРОЇ, МЕТКОЇ СЛУЖНИЦІ шукає Полощакова, Війтівська 20а. 507 1—2

КУПНО - ПРОДАЖА

ФІРАНКИ, КАПИ, найдешевша виробня Ванк, пл. Марійська 6. 508 1—10

ПІДПРИЄМСТВА

В ДОРІ коло Яремча є до винайму в гарнім положенні, близько стації пансіон в цілості, евент. частинно, або сама кухня. Пансіон надається рівнож для Вп. П. Лікаря на санаторію. Рівнож пошукується фахівця-цукорника до отворення при пансіоні цукорні. Може бути спілка або винайм. Зголошення устно: Домініканська 11, II. пов. м. 10. від 8-11 рано. По 5. квітня 1937 р. письменні: Дора, „Малина“. 505 1—3

РІЖНІ

ЗА 1 ЗОЛ. переробляє капелюхи жіночі і мужеські. **Коперника 26,** подвіря. 483 2—3

УКРАЇНСЬКА кравецька робітня Ів. Пирського виконує всякі одяги по найдешевших цінах. Шептицьких 5. 414 6-12

ОГОЛОШЕННЯ.

ЗВИЧАЯНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР Кооп. „НАРОДНЯ ГОСТИННИЦЯ“,

коoп. з обмеж. відпов. у Львові, відбудеться 10. квітня 1937 (субота) в год. 17-ій в салі кооперативи при вул. Костюшка ч. 1, I. пов., з таким порядком нарад: 1) Відкриття Загального Збору. 2. Відчитання протоколу з останнього Заг. Збору. 3) Звіт Дирекції з діяльности кооперативи за 1936 р. 4) Відчитання звіту РСУК з переведеної ревізії книго- та діловодства за 1936 р. 5) Звіт Контрольної Комісії (від Надз. Ради) з переведеної перевірки книг і білянсу за 1936 р. із внесенням затвердити рах. замкнення і білянс та уділити абсолюторію Дирекції і Надз. Раді. 6) Означення найвищого кредиту, який може кооператива уділити одному членові. 7) Означення найвищої суми зобовязань, яких може кооператива затягнути. 8) Затвердження бюджету на діл. 1937 рік. 9) Означення висоти дієт членам Надз. Ради. 10) Вибір 3-ох членів Надз. Ради. — Статут в § 40. постановляє: кожний член кооперативи має на Заг. Зборі право до одного голосу, незалежно від числа вплачених уділів. Члени беруть участь у Заг. Зборі особисто, а правні особи заступають установлені до того повновласники. Легітимацією служить членові-учасникові уділова книжечка. Маєтковий білянс і рахунки виложені в домівці кооперативи для перегляду членам в урядових годинах.

506 **Надзірна Рада.**

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.25
1 мм. одношпальтовий в тексті і повинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 480.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.